

**INFORMACJA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO
INSPEKTORA SANITARNEGO O STANIE
BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO KOSZALINA
ZA ROK 2011**

Koszalin 2012r.

Wstęp:

Głównym celem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed szkodliwym wpływem środowiska oraz zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych.

W zadaniach Państwowej Inspekcji Sanitarnej mieścił się obszar ochrony zdrowia publicznego obejmujący nadzór nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy w zakładach, procesów nauczania i wychowania, a także higieny wypoczynku i rekreacji oraz sprawowanie pieczy nad warunkami sanitarno- higienicznymi zakładów opieki zdrowotnej i bezpieczeństwem żywności.

Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Koszalinie w roku 2011 kontynuowała realizację przedsięwzięć podjętych w roku 2010, mając na celu poprawę stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej na nadzorowanym terenie. Na sytuację zdrowotną ludności wpływały podejmowane działania profilaktyczne oraz prawidłowo prowadzone działania przeciwepidemiczne. Mimo poprawy sytuacji epidemiologicznej w niektórych chorobach, grypa i choroby zakaźne nadal stanowiły problem do rozwiązania m.in. ospa wietrzna, płonica i zatrucia pokarmowe salmonelozowe.

W ramach sprawowanego bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego oraz podejmowanych działań oświatowo- zdrowotnych i promocji zdrowia na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie, pozostaje wiele spraw do rozwiązania, które założono jako cele do wykonania w roku 2012.

I. SEKCJA EPIDEMIOLOGII

1. Nadzór nad chorobami zakaźnymi:

W 2011 roku na terenie Koszalina zarejestrowano 1091 przypadków zachorowań na choroby zakaźne i zatrucia oraz zarejestrowano 7166 przypadków grypy i zakażeń grypopodobnych. Wśród zachorowań na grypę odnotowano 3 zachorowania wywołane wirusem A/H1N1/. Odnotowano 1 zgon z powodu grypy wywołanej wirusem A/H1N1/. W roku 2011 problem stanowił prawie dwukrotny wzrost zachorowań na ospę wietrzną w stosunku do roku 2010 tj. o 217 zachorowań więcej. Niepokojącą sytuację zaobserwowano wśród zatruc pokarmowych pochodzenia salmonelozowego. Odnotowano czterokrotny wzrost zachorowań na salmonellozy z 27 w 2010r. do 109 zachorowań w roku sprawozdawczym. Powodem tej sytuacji było wystąpienie dużego ogniska zbiorowego zachorowania z objawami ze strony przewodu pokarmowego, które miało miejsce w jednym z koszalińskich przedszkoli gdzie zatruciu uległo 99 osób, w tym 96 dzieci do lat 14.

Hospitalizowano ogółem 157 osób z powodu chorób zakaźnych i 10 osób z powodu powikłań w przebiegu grypy i zakażeń grypopodobnych. Zarejestrowano 96 czasowych nosicieli pałeczki Salmonella.

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych:

Jednostka chorobowa	Rok 2010	Rok 2011			
	liczba zachorowań	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji	Czynnik etiologiczny	Zapadalność
Zatrucia pokarmowe - Salmoneloza	27	109	9	107- Salmonella Enteritidis 1- Typhimurium 1-Muenchen	100,9
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	1	2	0	nieokreślony	1,85
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe, inne określone i nieokreślone	1	3	1	1-E.coli inną i BNO 2 nieokreślony	2,77
Wirusowe zakażenia jelitowe	39	59	35	52- rotawirusy, 1- adenowirusy, pozostałe nieokreślone	54,65
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	37	39	14	nieokreślony	36,12
Wirusowe zapalenie wątroby typu C	2	3	3	wirus zapalenia wątroby typu C	2,77
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	2	0	0	-	-
Ospa wietrzna	392	609	3	Wirus ospy	564,1
Różyczka	15	4	0	Wirus różyczki	3,70
Świnka	10	5	0	-	4,63
Krztusiec	0	1	0	Pałeczka Bordetella pertussis	0,92
Grypa sezonowa	7898	7163	10	Wirus grypy	6635,6
Grypa wywołana nowym wirusem A/H1N1/	0	3	3	Wirus A/H1N1/	2,77
Bakteryjne zap. opon mózgowo- rdzen. i mózgu	1	0	0	-	-

Wirusowe zap. opon mózgowo- rdzeniowych.	3	2	2	Nieokreślony	-
Wirusowe zapalenie mózgu	2	1	1	Nieokreślony	
Inwazyjna choroba meningokokowa -(posocznica)	-	-	-	-	-
Borelioza z Lyme	5	5	1	Krętek Borrelia,	4,63
Styczność, narażenie na wściekliznę- potrzeba szczepień	17	27	0	-	25,01
Encefalopatia gąbczasta - Choroba Creutzfeldta - Jakoba(CJD)	0	1	1	Priony	-
Płonica(szkarlatyna)	129	96	0	paciorkowiec	88,03

2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe:

W nadzorze nad chorobami zakaźnymi zaobserwowano wzrosty zachorowań w jednostkach chorobowych przenoszonych drogą pokarmową. Na taką sytuację miało wpływ wystąpienie 1 dużego ogniska zbiorowego zachorowania z objawami ze strony przewodu pokarmowego. Odnotowano 2 zachorowania na bakteryjne zatrucie pokarmowe i 3 przypadki bakteryjnego zakażenia jelitowego. Niewielki wzrost o 1 przypadek w stosunku do 2010r. W jednym przypadku określony został czynnik etiologiczny bakteryjnego zakażenia jelitowego była nim bakteria E. coli. W rejestrowanych zatruciach pokarmowych dużą grupę stanowiły zatrucia i zakażenia salmonelozowe. Zarejestrowano prawie czterokrotny wzrost tych zachorowań z 27 przypadków w roku 2010 do 109 przypadków zachorowań w roku sprawozdawczym, gdzie w 107 zachorowaniach czynnikiem etiologicznym była pałeczka Salmonella Enteritidis, w 1 przypadku pałeczka Salmonella Typhimurium, w 1 przypadku Salmonella Muenchen. Wśród zachorowań salmonelozowych 91 przypadków zarejestrowano jako przypadki potwierdzone laboratoryjnie, a 18 jako przypadki prawdopodobne. Z powodu salmonelozy hospitalizowano 9 osób. Wzrosła z 39 zachorowań w 2010r. do 59 przypadków w roku sprawozdawczym liczba zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe. W 52 przypadkach czynnikiem etiologicznym były rotawirusy, w 1 przypadku adenowirusy, natomiast w pozostałych przypadkach nie określono czynnika etiologicznego. Na ogólną liczbę 59 zachorowań, 41 przypadków dotyczyło dzieci do lat 2. Hospitalizowano 35 osób.

Zarejestrowano niewielki wzrost zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu z 37 przypadków w 2010r. do 39 w 2011r. 26 zachorowań wystąpiło u dzieci do lat 2. W tych przypadkach

nie wykonano badań laboratoryjnych w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych. Hospitalizowano 14 osób.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową:

W 2010r. zanotowano 2 ogniska zbiorowego zachorowania z objawami ze strony przewodu pokarmowego. Natomiast w roku sprawozdawczym zanotowano 1 duże ognisko zachorowania z objawami ze strony przewodu pokarmowego. Ognisko to wystąpiło wśród dzieci w Przedszkolu nr 15 w Koszalinie. W dniu 20.10.2011r. wpłynął do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie anonimowy e-mail od rodziców dzieci z tego przedszkola z prośbą o pomoc, ponieważ od 14.10.2011r. wiele dzieci z Przedszkola nr 15 w Koszalinie mieszczącego się przy ulicy Staszica 11, miało biegunkę. Główne objawy chorobowe tych dzieci to wymioty, bóle brzucha, gorączka z biegunką. Natychmiast przystąpiono do opracowania ogniska.

Na podstawie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że:

1. Pierwsze zachorowanie wystąpiło w dniu 05.10.2011r. Najwięcej chorujących dzieci odnotowano w dniach 14.10.2011r. -20.10.2011r.
2. Liczba osób chorych: ogółem 96 dzieci w przedszkolu i 3 osoby z kontaktu rodzinnego.
3. Liczba osób narażonych: ogółem 298, w tym 265 dzieci do lat 14-tu.
4. Liczba osób hospitalizowanych: 3 dzieci do lat 14-tu.
5. Zgonów nie było.
6. Objawy chorobowe: bóle brzucha, biegunka, temperatura ciała 37,0-40°C, luźne stolce, wymioty, nudności.

Zachorowania dotyczyły dzieci ze wszystkich grup wiekowych. Z powodu utrzymującej się biegunki pierwsze dziecko hospitalizowano w Oddziale Obserwacyjno -Zakaźnym Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie w nocy 14/15.10.2011r. Kolejnych dwoje dzieci hospitalizowano w dniu 16.10.2011r. Ostatnie zachorowanie odnotowano w dniu 29.10.11r. Na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych ustalono, że czynnikiem etiologicznym była pałeczka *Salmonella Enteritidis*.

Badania w kierunku schorzeń jelitowych:

- liczba wszystkich badanych osób z narażenia- 298, w tym u 113 osób wyizolowano pałeczkę *Salmonella Enteritidis*,
- liczba osób zdrowych, u których wyizolowano pałeczkę -*Salmonella Enteritidis* - 32 osoby, w tym 29 dzieci do lat 14,
- liczba badanych pracowników pionu żywienia: 8 osób oraz 1 osoba - woźny, który miał kontakt z produktami żywnościowymi. Z pobranych wymazów z odbytu u 3 osób, w tym woźnego -wykryto czynnik patogeny - *Salmonella Enteritidis*,
- u 6 osób z kuchni - nie wykryto czynnika patogenicznego.

Ogółem dochodzeniem epidemiologicznym objęto 313 osób z kontaktu, z chorymi dziećmi z przedszkola. W wyniku przeprowadzonych wywiadów odsunięto od pracy 25 osób mających kontakt z osobami chorymi na salmonellozę, a zatrudnionych przy kontakcie z żywnością, w związku z niebezpieczeństwem przeniesienia zakażenia na inne osoby. Jednocześnie wydano 53 decyzje nałożone na opiekunów małoletnich dzieci z przedszkola, u których wyhodowano pałeczki Salmonella Entetritidis, orzekających o zakazie przebywania w przedszkolu oraz w obiektach użyteczności publicznej.

Inne informacje dotyczące ogniska uznane za ważne przez PPIS:

W dniu 20.10.2011r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie powiadomił o zdarzeniu Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie, a następnie Prezydenta Miasta Koszalina oraz Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego w Koszalinie.

W porozumieniu z władzami miasta oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Koszalinie z dniem 24.10.2011r. (poniedziałek), Dyrekcja Przedszkola nr 15 w Koszalinie podjęła decyzję o zamknięciu placówki.

3. Wirusowe zapalenie wątroby:

W 2011 roku nie zarejestrowano przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A i typu B, które występowały w latach poprzednich. Natomiast w roku 2011 liczba zachorowań na przewlekłe zapalenie wątroby typu C utrzymała się na tym samym poziomie co w roku 2010 - 4 zachorowania. Rozpoznane i zarejestrowane przypadki przewlekłego zapalenia wątroby typu C to zdiagnozowani nosiciele p/ciał anty HCV.

4. Grypa sezonowa i grypa wywołana wirusem A/H1N1/:

Zarejestrowano 7163 przypadki grypy sezonowej. Jest to spadek o 729 w stosunku do roku ubiegłego. Hospitalizowano 10 osób z powodu powikłań grypy sezonowej w postaci zaburzeń ze strony układu krążenia, układu oddechowego i innych. Zachorowania na grypę sezonową dotyczyły osób w następujących przedziałach wiekowych:

- 0- 4 lat- 1868 przypadków,
- 5- 14 lat - 1172 przypadków,
- 15-64 lat - 3492 przypadki,
- powyżej 65 lat - 631 przypadków.

Ponadto zarejestrowano 3 zachorowania u osób dorosłych na grypę A/H1N1/. Zanotowano 1 zgon z powodu A/H1N1/ osoby dorosłej.

5. Choroby wieku dziecięcego:

Świnka- obowiązkowe podstawowe szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce wprowadzone dla wszystkich dzieci w 13 miesiącu życia

i zastosowanie dawki przypominającej w 7 roku życia znacznie poprawiły sytuację epidemiologiczną liczby zachorowań na świnkę, w stosunku do poprzednich lat nastąpił spadek zachorowań z 15 w 2010r. do 8 przypadków w roku sprawozdawczym, w tym 4 zachorowania dotyczyły osób dorosłych.

Różyczka- stwierdzono 4 przypadki zachorowań na różyczkę w roku 2011, co stanowi spadek o 11 przypadków zachorowań w stosunku do 2010 roku. Zachorowania dotyczyły dzieci do lat 14. Szczepienie przeciw ospie wietrznej jest szczepieniem zalecanym.

Ospa wietrzna- zarejestrowano wzrost zachorowań na ospę wietrzną z 392 w roku 2010 do 609 zachorowań w roku sprawozdawczym. Z powodu powikłań hospitalizowano 3 dzieci do lat 14.

Krztusiec- w roku 2011 zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na krztusiec dotyczący osoby dorosłej. Przypadek został zarejestrowany jako potwierdzony wykonanym badaniem laboratoryjnym.

Nie odnotowano natomiast chorób wieku dziecięcego typu: odra i ostre porażenie wiotkie.

Szkarlatyna- zaobserwowano spadek liczby zarejestrowanych przypadków zachorowań na szkarlatynę w stosunku do liczby zachorowań w 2010 roku, z 129 przypadków do 96 zachorowań w 2011 roku. Nie odnotowano hospitalizacji. Zachorowania dotyczyły dzieci w wieku do 14 lat.

6. Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu:

- w 2011 roku nie odnotowano zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu,
- wśród zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowo- rdzeniowych nastąpił spadek z 3 zachorowań w 2010r. do 2 zachorowań w 2011 roku. W żadnym przypadku w/w zachorowań nie określono czynnika etiologicznego,
- w rejestracji zachorowań na wirusowe zapalenie mózgu nastąpił spadek z 2 przypadków zachorowań w 2010r. do 1 zachorowania w 2011r. W zarejestrowanych zachorowaniach nie określono czynnika etiologicznego.

7. Inwazyjna choroba meningokokowa:

Podobnie jak w roku 2010 nie zarejestrowano przypadku zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową.

8. Borelioza z Lyme:

Liczba zachorowań utrzymuje się na tym samym poziomie w stosunku do roku 2010 tj., odnotowano 5 zachorowań. Hospitalizowano 1 osobę.

9. Pokąsania:

Nastąpił niewielki wzrost liczby osób pokąsanych przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę i zakwalifikowanych do szczepień przeciw wściekliznie. Ogółem w 2011 roku pokąsaniu uległo 163 osoby (tj. o 13 osób więcej niż w 2010r.), w tym 141 osób dorosłych i 22 dzieci do lat 14. Szczepieniom p/ wściekliznie poddano 23 osoby dorosłe oraz 4 dzieci do lat 14. Nie hospitalizowano osób w wyniku pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę.

W minionym roku sprawozdawczym zarejestrowano rzadko występującą w Polsce chorobę ośrodkowego układu nerwowego zwaną Chorobą Creutzfeldta – Jakoba- (CJD) - stwierdzoną u 62 letniej kobiety. Przypadek ten na podstawie wyników badań diagnostycznych zakwalifikowano, jako wariant genetyczny Choroby Creutzfeldta –Jakoba - ślepoty korowej tzw. Zespół Heidenheina postać rodzinna CJD, nie był to wariant wołowinowy.

10. Szczepienia ochronne:

W roku sprawozdawczym liczba placówek nadzorowanych przez tutejszą Stację obejmowała 26 podmiotów wykonujących szczepienia ochronne. Przeprowadzono w nich ogółem 33 kontrole, w tym 32 kontrole planowane oraz jedną kontrolę doraźną. Podczas przeprowadzanych kontroli stwierdzono ogółem 10 uchybień, w tym dotyczących:

- nieprawidłowości w zakresie sprawozdawczości -8 przypadków,
- zamówienia na szczepionki- 2 przypadki.

Wzorem lat ubiegłych pracownicy sekcji epidemiologii propagowali szczepienia zalecane. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi swoistego zapobiegania tężcowi, do Wojewódzkich lub Powiatowych Stacji Sanitarno- Epidemiologicznych na terenie kraju, przesyłano informacje dotyczące kontynuacji rozpoczętych szczepień przeciwko tężcowi u osób zranionych. Profilaktycznie przeciw tężcowi zostało zaszczepionych - 2720 osób.

W roku sprawozdawczym nie zarejestrowano niepożądanych odczynów poszczepiennych.

Realizacja szczepień zalecanych wykonanych w 2011r. na terenie Koszalina przedstawia się następująco:

- liczba osób, które zaszczepiły się przeciw grypie, była porównywalna do roku 2010, ogółem wyniosła 8063 osób, w następujących grupach wiekowych:
  - 0- 4 lat - 26 dzieci,
  - 5- 14 lat - 169 dzieci,
  - 15- 64 lat - 3367 osób,
  - powyżej 65 lat - 4501 osób.

Liczba zaszczepionych wg choroby, przeciw której wykonywano szczepienie i wieku szczepionych przedstawia się następująco:

1. dur brzuszny- 49 osób, o 25 osób więcej niż w roku 2010.
2. kleszczowe zapalenie mózgu - 136 osób w tym:

- 0-19 lat - 36 osób,
- 20 i powyżej – 100 osób.

Liczba ta była o 39 osób wyższa w porównaniu do roku 2010.

3. ospa wietrzna- 100 osób w tym:

- 0-19 lat - 99 osób,
- 20 i powyżej – jedna osoba.

o 24 osoby więcej niż w roku 2010.

4. Zakażenie Neisseria Meningitidis- 353 osoby w grupie wiekowej 0-19 lat.

Akcją szczepień przeciwko inwazyjnym zakażeniom Neisseria meningitidis serogrupy C wytypowanych grup dzieci i młodzieży na terenie nadzorowanym przez Powiatową Stację Sanitarно- Epidemiologiczną w Koszalinie objęto dzieci od 13 miesiąca życia do 20 roku życia tj.:

- leczonych w Poradni Onkologicznej i Hematologicznej,
- ze znacznym upośledzeniem funkcji śledziony, po splenektomii lub z asplenią wrodzoną,
- leczonych z powodu m.in. przewlekłych chorób metabolicznych, układu oddechowego, układu krążenia itp.,
- przed planowanym przeszczepem lub po przeszczepie szpiku,
- z pierwotnymi zaburzeniami odporności,
- przebywających w rodzinach zastępczych, otoczenie chorych.

5. Wirusowe zapalenie wątroby typu A- 70 osób, czyli o 13 osób mniej niż w roku 2010, w tym:

- 0- 9 lat - 7 dzieci,
- 10- 14 lat- 1 dziecko,
- 15- 19 lat- 1 osoba,
- 20 i powyżej – 61 osób.

6. Zakażenie Streptococcus pneumoniae- 705 osób:

- 0- 4 lat – 647 dzieci,
- 5-14 lat- 21 dzieci,
- 15-19 lat- 24 osoby,
- 20 i powyżej – 13 osób.

Ogółem w roku sprawozdawczy zaszczepiło się 62 osoby więcej niż w roku 2010.

7. Biegunka rotawirusowa – 277 niemowląt, tylko o 9 noworodków więcej niż w roku ubiegłym.

8. Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego – ogółem 562 osoby, w tym 328 dziewczynek, zostało zaszczepionych w ramach kolejnej realizacji programu zdrowotnego pod nazwą „Szczepienia profilaktyczne przeciwko rakowi szyjki macicy – wirus HPV”. Organizatorem i sponsorem programu, trzeci rok z rzędu, był Prezydent Miasta Koszalina, a wykonawcą Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA w Koszalinie. Wybrany roczniki to dziewczynki urodzone w roku 1998. W ramach realizacji programu zakupiono dostępne na rynku polskim następujące szczepionki:

- Cervarix - firmy GlaxoSmithKline w ilości 30 dawek i zaszczepiono 10 dziewczynek,
- Silgard firmy MSD w ilości 954 dawek i zaszczepiono 318 dziewczynek.

W zakresie szczepień obowiązkowych wykonawstwo szczepień kształtowało się na poziomie:

- odra, świnka różyczka – 99,4%-99,9%,
- wirusowe zapalenie wątroby typu „B”- 99,9%-100%,
- błonica, tężec, krztusiec – 99,9%-100%,
- poliomyelitis- 99,9%-100%,
- haemophilus influenzae typy b- 99,8%-99,9%,
- gruźlica- 99,9%-100%.

W roku sprawozdawczym, na terenie miasta, świadczeniodawcy wykonujący obowiązkowe szczepienia ochronne zgodnie z „Programem szczepień ochronnych” zgłosili do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie 16 środowisk opornych /o 3 środowiska mniej niż w roku 2010/. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przysyłał do nich powiadomienia o dopełnieniu obowiązku. Niektórzy rodzice w oświadczeniu pisemnym nie wyrażali zgody na szczepienie swoich dzieci, ze względu na informacje uzyskane z internetu na temat szkodliwości szczepień ochronnych.

1. Ocena stanu sanitarnego placówek służby zdrowia:

Liczba podległych placówek i działalność kontrolno-represyjna:

Na koniec roku 2011, na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie, w ewidencji znajdowało się 98 placówek służby zdrowia w tym:

- 11 publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- 85 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- 1 zakład opieki hospicyjno- paliatywnej,
- 1 zakład pielęgnacyjno- opiekuńczy,
- 218 indywidualnych praktyk lekarskich.

Nadal w grupie indywidualnych praktyk lekarskich dominowały gabinety stomatologiczne, ginekologiczne i okulistyczne.

W roku sprawozdawczym na przedmiotowe placówki wydano ogółem:

- a) 25 decyzji administracyjnych w tym:
  - 5 decyzji- opinii sanitarnych,
  - 17 decyzji rachunków,
  - 3 decyzje dotyczące poprawy stanu sanitarno-technicznego.
- b) 10 postanowień – opinii sanitarnych.

Nałożono 3 mandaty kredytowe na kwotę 400 zł.

W Koszalinie zlokalizowanych jest 6 placówek prowadzących działalność leczniczą całodobową. Usługi wielospecjalistyczne prowadzone są w Szpitalu

Wojewódzkim w Koszalinie. Pozostałe placówki wykonują usługi o jednej specjalności - pulmonologicznej, urologicznej, chirurgicznej, okulistycznej i zdrowia psychicznego.

Placówki te zlokalizowane są:

1. Szpital Wojewódzki w Koszalinie ul. Chałubińskiego 7.
2. Euromedic Onkoterapia Sp. z o.o. – Międzynarodowe Centrum Onkoterapii w Koszalinie ul. Chałubińskiego 7.
3. Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie ul. Niepodległości 44-48.
4. Prywatna Lecznica Chirurgiczna „PRAXIS” w Koszalinie ul. Armii Krajowej 7.
5. Niepubliczny Zakładu Opieki Zdrowotnej „MEDiSON”- Oddział Psychiatryczny w Koszalinie ul. Słoneczna 15.
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „UROMED” w Koszalinie ul. Głowackiego 7.

2.Stan techniczny placówek:

a/ Szpitale:

Szpital Wojewódzki w Koszalinie:

W 2011 roku w Szpitalu Wojewódzkim przeprowadzono kapitalny remont Zakładu Radiologii dla Dorosłych. Obecnie w skład Zakładu Radiologii wchodzi:

- dwa gabinety RTG,
- Pracownia Tomografii Komputerowej,
- trzy gabinety USG,
- zaplecze socjalno- sanitarne.

Wszystkie pomieszczenia są klimatyzowane. W pomieszczeniach Pracowni Radiologii Dziecięcej zmodernizowano gabinet Rtg. Dostosowano istniejące WC dla osób niepełnosprawnych. W pomieszczeniu tym wymieniono na nową glazurę i terakotę oraz armaturę sanitarną. Dotychczas istniejące pomieszczenie kuchenki barytovej zostało zlikwidowane i obecnie pełni WC dla personelu. Zamiana pomieszczeń wiązała się z wykonaniem kanalizacji i sieci wodociągowej, wymianą posadzki i odnowieniem ścian. Ponadto w pomieszczeniach tego zakładu wymieniono grzejniki, obecnie zamontowane są panelowe. Dokonany został odbiór budowlany Izby Przyjęć Ogólnej i Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. Uruchomienie tego obiektu planowane jest na miesiąc styczeń/luty 2012 roku. W związku z budową zintegrowanych Bloków Operacyjnych i Oddziałów Internistycznych oraz Izby Przyjęć Ogólnej i Szpitalnego Oddziału Ratunkowego /po przeprowadzonych modernizacjach/ systematycznie poprawia się funkcjonalność dotychczas istniejących oddziałów i ich zaplecza. Kapitalnego remontu wymagają Oddziały – Urologiczny, w którym na czas budowy zlokalizowano dodatkowo Oddział Ginekologiczny oraz

Oddział Ginekologiczny, w którym obecnie działa Izba Przyjęć Ogólna i Szpitalny Oddział Ratunkowy. Izba Przyjęć Dziecięca - w przypadku otrzymania dotacji z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego zostanie poddana kompleksowej modernizacji. Modernizacja objęłaby przebudowę części pomieszczeń parteru budynku pawilonu dziecięcego wraz z wymianą instalacji sanitarnej, elektrycznej i wentylacji.

Euromedic Onkoterapia Sp. z o.o. – Międzynarodowe Centrum Onkoterapii w Koszalinie:

Placówkę tę odebrano w czerwcu 2011 roku. Oddział radioterapii i poradnia zlokalizowane są w wolnostojącym, piętrowym budynku. Oddział zorganizowano na I kondygnacji, natomiast poradnię i gabinety radioterapii na parterze. Sale chorych posiadają własne węzły sanitarne. Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń bez zastrzeżeń.

Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie:

W 2011 roku w placówce nie prowadzono modernizacji ani remontów.

Prywatna Lecznica Chirurgiczna „PRAXIS” w Koszalinie:

Wszystkie pomieszczenia były w dobrym stanie higieniczno-sanitarnym.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „UROMED” w Koszalinie:

Pomieszczenia placówki nie budziły zastrzeżeń pod względem higieniczno-sanitarnym.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDiSON”- Oddział Psychiatryczny w Koszalinie:

W szpitalu na parterze odnowiono dwie sale chorych. Po przeprowadzonej kontroli sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie wydał decyzję administracyjną na poprawę stanu technicznego pomieszczeń na I piętrze. Decyzja dotyczyła między innymi uzupełnienia ubytków w wykładzinie podłogowej na korytarzu i w sali nr 14 oraz zlikwidowania nieszczelnego, wypaczonego okna w łazience męskiej i jej odnowienia. Decyzja została wykonana.

b/ Zakłady Otwartej Opieki Zdrowotnej:

W grudniu 2011r. w Poradni Dzieci Zdrowych Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „SALVITA” wykonano remont gabinetu szczepień i gabinetu lekarskiego. W gabinecie szczepień ściany do wysokości 2 m. wyłożono glazurą, a podłogę terakotą.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Twoje Zdrowie”, odnowiono dwa gabinety lekarskie oraz pomieszczenie rejestracji pełniące zarazem funkcję pomieszczenia socjalnego. W zakładzie tym, zwiększyła się o jeden liczba gabinetów lekarskich.

Gabinety fizykoterapii zlokalizowane w Koszalinie przy ulicach Lelewela 7 i Kościuszki 7 wchodzące w strukturę Przychodni Kompleksowej Rehabilitacji w Koszalinie przy ul. Monte Cassino 13 zostały zlikwidowane.

3. Indywidualne praktyki lekarskie:

Działalność indywidualnych praktyk lekarskich prowadzono w wydzielonych pomieszczeniach, zlokalizowanych w domkach jednorodzinnych, zaadaptowanych pomieszczeniach, w blokach mieszkaniowych lub w wynajmowanych pomieszczeniach w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. W skład praktyk lekarskich wchodziły: gabinety, poczekalnie oraz WC, zazwyczaj wspólne dla pacjentów i personelu.

Poprawiły się warunki lokalowe indywidualnych praktyk stomatologicznych wcześniej zlokalizowanych w pomieszczeniach piwnicznych w blokach wielorodzinnych w związku ze zmianą lokalizacji. Przeprowadzono kapitalny remont indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej, w której prowadzona była działalność ginekologiczna. Przy gabinecie zorganizowana została kabina higieny intymnej. W grudniu do tut. Stacji wpłynęła interwencja na anty-sanitarne warunki gabinetu stomatologicznego zlokalizowanego w Koszalinie. Interwencja dotyczyła przebywania psa w gabinecie, w trakcie pracy lekarza oraz zanieczyszczenia przez niego klatki schodowej. Przeprowadzona kontrola interwencyjna nie potwierdziła przedstawionych przez skarżącego zarzutów. Stan higieniczno- sanitarny indywidualnych praktyk lekarskich i pielęgniarstkich podczas przeprowadzanych kontroli nie budził zastrzeżeń.

Gabinety posiadały na wyposażeniu wyłącznie sterylizatory parowe. Placówki, w których brak było tych urządzeń korzystały z usług Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie. Centralna Sterylizatornia pracowała w systemie zarządzania jakością (ISO). W ramach wewnętrznej kontroli skuteczności procesów sterylizacji metodą biologiczną przeprowadzono 282 badania na 107 zarejestrowanych urządzeniach sterylizujących. Kontrolę chemiczną w postaci zakładania pasków chemicznych o kilku zmiennych prowadzono dla każdego cyklu. Wyniki każdego cyklu odnotowywano w założonych do tego celu rejestrach.

4. Utrzymanie bieżącej czystości i porządku:

Szpital Wojewódzki w Koszalinie:

W szpitalu obowiązywał system sprzątania mieszany. Sprzątaniem Bloków Operacyjnych, Oddziału Wewnętrznego „B”, Stacji Dializ, Oddziału Obserwacyjno- Zakaźnego, Dermatologicznego i Kardiologicznego zajmował

się personel własny tych oddziałów. Pozostałe pomieszczenia sprzątał personel Zespołu Higieny Szpitalnej. Zespół posiadał wydzielone pomieszczenia, odrębne dla pionu dziecięcego i budynku centralnego, a zakres jego pracy obejmował strefy: dotykową i bezdotykową oraz obszary dezynfekcji niskiego i średniego stopnia oraz strefę ciągłego skażenia. Placówka posiadała opracowany plan higieny szpitalnej oraz opracowane procedury dekontaminacji osobne dla oddziałów w tym sal zabiegowych i opatrunkowych, bloków operacyjnych i sal porodowych oraz izolatek.

Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie:

Utrzymaniem bieżącej czystości zajmował się personel własny w przypadku oddziałów szpitalnych oraz firma zewnętrzna w przypadku pomieszczeń przychodni. Placówka posiadała opracowany plan higieny szpitalnej oraz procedury dekontaminacji osobne dla oddziałów oraz izolatek.

Prywatna Lecznica Chirurgiczna „PRAXIS” w Koszalinie:

Utrzymaniem bieżącej czystości w całym budynku zajmował się personel własny. Placówka posiadała opracowany plan higieny szpitalnej oraz procedury dekontaminacji osobne dla oddziału, bloku operacyjnego i poradni specjalistycznej.

Euromedic Onkoterapia Sp. z o.o. – Międzynarodowe Centrum Onkoterapii w Koszalinie:

Utrzymaniem czystości w Oddziale zajmuje się firma zewnętrzna. Firma ta, posiadała wydzielone pomieszczenie porządkowe zlokalizowane na parterze, gdzie po zakończonej pracy wózki wraz z pojemnikami poddane były dekontaminacji i tam były przechowywane.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDiSON”- Oddział Psychiatryczny w Koszalinie:

W Oddziale sprzęt do sprzątania przechowywano jak dotychczas w pomieszczeniu porządkowym, w którym odbywało się również pranie mopów i ścierek. Po zakończonym sprzątaniu pomieszczenie i sprzęt podlegały dekontaminacji. Placówka ma opracowany plan higieny szpitalnej.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „UROMED” w Koszalinie:

Utrzymaniem bieżącej czystości zajmował się personel własny placówki. Na wyposażeniu znajdowały się wózki transportowe. Sprzęt ten, przechowywano w pomieszczeniu porządkowym. Stosowano segregację sprzętu w zależności od strefy jego użycia. Placówka posiada opracowany plan higieny szpitalnej.

W zakładach otwartej opieki zdrowotnej w 2011 roku zastrzeżenia budził stan higieniczny w Poradniach Specjalistycznych, znajdujących się w strukturze

Szpitala Wojewódzkiego. W trakcie kontroli przeprowadzonej w przedmiotowej Poradni stwierdzono nieprawidłowości w utrzymaniu bieżącego stanu higieniczno- sanitarnego. Za powyższe uchybienia, osoby odpowiedzialne zarówno ze strony Szpitala jak i firmy świadczącej usługi dla szpitala, zostały ukarane mandatami karnymi. W drugim półroczu sprzątaniem pomieszczeń w Poradniach zajmował się wyłącznie personel szpitala.

Grzywnę w postaci mandatu karnego nałożono również na osobę odpowiedzialną za utrzymanie czystości w Hospicjum w Koszalinie przy ul. Zdobywców Wału Pomorskiego 80. Kontrolę przeprowadzono na interwencję jednej z osób odwiedzających. Dotyczyła ona anty-sanitarnych warunków w związku z przebywaniem psów na salach chorych i korytarzu. Legowiska dla nich zorganizowano w przedsionku pomiędzy gabinetem lekarskim, a salą chorych. Oprócz legowisk, w miejscu tym, znajdowały się miski z jedzeniem. Podłoga w przedsionku była brudna. Przeprowadzona w tym zakresie kontrola sprawdzająca była bez uwag.

5. Sterylizacja:

Szpital Wojewódzki w Koszalinie:

W Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wojewódzkiego wyjaławianie narzędzi i materiału opatrunkowego prowadzono metodą pary wodnej w nadciśnieniu i metodą niskotemperaturową tlenkiem etylenu. Narzędzia sterylizowane były w pakietach i rękawach papierowo- foliowych zestawami narzędzi i jednostkowo. Pakiety i rękawy po sterylizacji oznakowane były wydrukiem z metkownicy /daty ważności i sterylizacji posiadają różne kolory/. Wewnętrzną kontrolę procesów sterylizacji prowadzono za pomocą wskaźników – fizycznych, chemicznych i biologicznych. Każdy proces sterylizacji parą wodną i tlenkiem etylenu odnotowywano w książce Centralnej Sterylizatorni. W sterylizacji parowej brak jest wydruku elektronicznego. Od stycznia do końca 2011 roku przeprowadzono 4553 cykli parą wodną. Wykonano 9106 testów chemicznych, 851 testów biologicznych oraz 1033 testów BD. W sterylizacji tlenkiem etylenu przeprowadzono 446 cykli. Wykonano po 892 biologicznych testów chemicznych i biologicznych. W roku sprawozdawczym odnotowano 3 awarie urządzeń w Centralnej Sterylizatorni. Blok Operacyjny Oddziału Ocznego posiadał trzy autoklawy – w których odbywało się wyjaławianie narzędzi precyzyjnych. Autoklawy bez awarii. Przeprowadzono po 52 badania biologiczne dla każdego autoklawu oraz po 1997 badań chemicznych / paskami firmy 3M/ i fizyczne /wydruki/.

W Oddziale Kardiologii wyjaławiano narzędzia wyłącznie na potrzeby tego oddziału w sterylizatorze plazmowym . W roku 2011 przeprowadzono 240 cykli. W ramach kontroli wewnętrznej wykonano 240 badań testami biologicznymi, 2772 badania paskami chemicznymi /pasek w każdym wyjaławianym rękawie/ i 240 fizycznych. Centralna sterylizatornia posiadała

wyodrębnioną strefę czystą i sterylną. W przypadku badania skuteczności sterylizacji Sporalami A, są one badane we własnym laboratorium mikrobiologicznym Szpitala, zlokalizowanym poza terenem szpitala, przy Al. Monte Cassino 13 w Koszalinie.

Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie:

Wyjaławianie narzędzi odbywało w autoklawie znajdującym się na wyposażeniu pracowni endoskopowej. Jako pakowania stosowano rękawy papierowo-foliowe. Każdy rękaw opisany był datą sterylizacji i datą ważności. Narzędzia sterylne przechowywano w wydzielonych szufladach. Kontrolę wewnętrzną prowadzono metodami: fizyczną, chemiczną i biologiczną. W roku 2011 przeprowadzono 46 badań biologicznych Sporalami A - badania wykonano we własnym laboratorium mikrobiologicznym placówki oraz 1032 badań fizycznych i chemicznych. Przeprowadzono 98 cykli sterylizacji. Dokumentacja kontroli wewnętrznych prowadzona jest w formie zapisu ręcznego w założonym zeszycie. Materiał termolabilny wyjaławiany jest w Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wojewódzkiego. Awarii autoklawu nie odnotowano.

Prywatna Lecznica Chirurgiczna „PRAXIS” w Koszalinie:

W Lecznicy wyjaławianie narzędzi odbywało się w centralnej sterylizatorni metodą pary wodnej w nadciśnieniu. Sterylizatornia zlokalizowana jest w poziomie piwnicy, z zachowaniem ciągu technologicznego. Materiał termolabilny wyjaławiano w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie. Na stanie placówki pozostają dwa autoklawy. W ramach monitoringu procesów skuteczności sterylizacji prowadzono wewnętrzną kontrolę tych urządzeń metodą biologiczną, chemiczną i fizyczną. Kontrolę biologiczną prowadzono jeden raz w miesiącu. Ogółem przeprowadzono 719 cykli wyjaławiania. Wykonano:

- 7044 badań chemicznych paskami wieloparametrowymi,
- 45 badań Sporalami „A”, w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Koszalinie.

Ilość przeprowadzonych cykli wyjaławiania jest równa ilości kontroli fizycznych.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „UROMED” w Koszalinie:

W Zakładzie wyjaławianie odbywało się parą wodną w nadciśnieniu, w autoklawach nieprzelotowych próżniowych, znajdujących się na stanie Centralnej Sterylizatorni. Na bieżąco, w użyciu korzystano z jednego autoklawu, drugi stanowił zapas. W ramach monitorowania procesów skuteczności sterylizacji przeprowadzono 6 badań biologicznych autoklawu używanego i dwa badania autoklawu stanowiącego zapas. W pierwszym półroczu przeprowadzono 70 cykli wyjaławiania. W ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzono po 70 badań chemicznych i fizycznych – wydruk ze sterylizatora. Dokumentacja

prowadzona była na nośniku papierowym w formie zapisu ręcznego w zeszycie sterylizacji. Awarii autoklawów w okresie ich użytkowania nie notowano.

W otwartych zakładach opieki zdrowotnej wyjaławianie odbywało się przede wszystkim w sterylizatorach parowych. Urządzenia te znajdowały się na wyposażeniu niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej o specjalności stomatologicznej, laryngologicznej i okulistycznej. Zakłady o profilu ginekologicznym prowadziły działalność w oparciu o jałowy sprzęt jednorazowy. Niemniej jednak nadal posiadały na stanie sterylizatory na suche gorące powietrze. Urządzenia te, wg. informacji użytkowników stanowiły zapasy ewentualnego źródła wyjaławiania. W półroczu bieżącego roku kontrolę biologiczną skuteczności sterylizacji przeprowadziły tylko te zakłady, które posiadały na stanie autoklawy. Ogółem na 29 urządzeń, przeprowadzono 22 badania Sporami "A" Nie przeprowadzono badań skuteczności sterylizacji sterylizatorów na ciepło suche.

6. Dezynfekcja:

Szpital Wojewódzki w Koszalinie:

W Szpitalu dezynfekcję endoskopów prowadzono na bazie preparatów opartych na aldehydach. W Oddziale Chirurgii Ogólnej i Naczyniowej obróbka endoskopów odbywała się w myjni automatycznej natomiast w pozostałych pracowniach w myjniach ręcznych. Dezynfekcja narzędzi wielorazowego użycia odbywała się w gabinetach zabiegowych, salach opatrunkowych oraz na blokach operacyjnych. Do tego zabiegu stosowano dezynfektanty o szerokim spektrum działania. W Stacji Dializ aparaty do dializ dezynfekowano Citrosterilem w temp. 85°C, Sporotalem jeden raz w tygodniu /zazwyczaj była to niedziela – dzień bez planowych dializ/. Do reutilizacji dializatorów używano Steridial forte 2,5%. Stosowane w placówce preparaty dezynfekcyjne nie uległy zmianie. Dezynfekcję basenów i kaczek prowadzono w wydzielonych pomieszczeniach – w basenowniach lub brudownikach. Baseny i kaczki dezynfekowano preparatami opartymi na bazie chloru. W Oddziałach Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej i Chirurgii Ogólnej i Naczyniowej stosowane były kaczki i baseny jednorazowe. Oddziały te, wyposażone były w maceratory. Oddziały Patologii Cięży, Bloków Operacyjnych Położnictwa Septycznego i Aseptycznego wyposażono w 3 myjnie dezynfektory. Szpital korzysta z komory dezynfekcyjnej znajdującej się na wyposażeniu Zakładu Usług Pralniczych w Mielenku.

Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie:

Dezynfekcję bronchoskopów prowadzono w myjni automatycznej preparatem Neodisher Septo DN. Ponadto w przypadku ewentualnej awarii myjni, do obróbki endoskopów zabezpieczano środek chemiczny Sekusept Activ, a mycie

tego sprzętu odbywało się ręcznie. Dekontaminację basenów i kaczek prowadzono 1, 8 % Medicarine, natomiast powierzchnie 0, 25 % Surphanios fresh, 1, 8 % Medicarine, Incidin Spray, Actichlor Plus. Dezynfekcja narzędzi wielorazowych odbywała się w gabinetach zabiegowych, roztworami: 2 % Sekusept Activ, 2 % Sekusept Pulver + 0, 5% aktywator.

Prywatna Lecznica Chirurgiczna „PRAXIS” w Koszalinie:

Do dekontaminacji endoskopów została zakupiona myjnia automatyczna zamontowana w wydzielonym pomieszczeniu przy poradni specjalistycznej. Monitorowana była poprzez wydruk automatyczny. W myjni stosowano dezynfektant zalecany przez producenta. W przypadku ewentualnego korzystania z basenów i kaczek / w obiekcie w większości wykonywano zabiegi chirurgiczne jednego dnia / dezynfekcję tego sprzętu wykonywano w pojemniku zamkniętym, w pomieszczeniu brudownika. Stosowano preparat 1, 08% Medicarine. Dezynfekcja narzędzi wielorazowego użycia odbywała się w Centralnej Sterylizatorni, w pomieszczeniu dezynfektorni. Narzędzia po użyciu z bloku operacyjnego i poradni chirurgicznej dostarczane były, w wydzielonych zamykanych pojemnikach, w stanie suchym do pomieszczenia dezynfektorni. Transport narzędzi pomiędzy blokiem operacyjnym, a centralną sterylizatornią odbywał się dwoma dźwigami towarowymi „czystym” i „brudnym”. Korzystano z pojemników osobnych do transportu narzędzi sterylnych i narzędzi skażonych.

Euromedic Onkoterapia Sp. z o.o. – Międzynarodowe Centrum Onkoterapii w Koszalinie:

Dezynfekcja narzędzi wielorazowego użycia odbywała się w gabinecie zabiegowym, a w przypadku poradni, w gabinecie mycia i dezynfekcji endoskopów przy gabinecie brachyterapii. Pomieszczenie mycia i dezynfekcji endoskopów wyposażone jest w myjnię automatyczną i myjkę ultradźwiękową. Zapas preparatów dezynfekcyjnych w Oddziale i Poradni przechowywano w pomieszczeniach porządkowych w zamkniętych szafkach.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „UROMED” w Koszalinie:

Dezynfekcja endoskopów odbywała się w myjni ręcznej w pomieszczeniu dezynfektorni wchodzącej w skład Centralnej Sterylizatorni, zlokalizowanej w piwnicy.

Zakłady otwartej opieki zdrowotnej:

W zakładach otwartej opieki zdrowotnej i indywidualnych praktykach lekarskich dezynfekcję narzędzi prowadzono w oparciu o preparaty typu: 2% Lysoformin 3000, Aldesan E+aktywator, 2% Sekusept pulwer+ aktywator, Sekudrill, 0, 8% Pera Med, Oracod, Aniosyme DD1. Dekontaminację powierzchni dotykowych i trudnodostępnych wykonywano przede wszystkim preparatami w aerozolu. Stężone dezynfektanty przechowywano w

pomieszczeniach porządkowych i gabinetach zabiegowych, w wydzielonych szafkach. Pojemniki na preparaty robocze były oznakowane nazwą środka, datą jego sporządzenia oraz podpisem osoby sporządzającej preparat.

II. SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

1. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia:

Zarządcą urządzeń wodociągowych na terenie miasta Koszalin są Miejskie Wodociągi i Kanalizacja z siedzibą w Koszalinie przy ulicy Wojska Polskiego 14. Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r.poz. 417 w sprawie, jakości wody przeznaczonej do spożycia prowadzono monitoring kontrolny oraz przeglądowy, jakości wody przeznaczonej do spożycia. Monitorowaniem jakości wody do spożycia objęto ujęcia wody, stacje uzdatniania oraz reprezentatywne punkty poboru wody znajdujące się na terenie miasta Koszalin. Miasto Koszalin zaopatrywane jest z 3stacji uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia w Koszalinie, Mostowie, Jamnie. Dobowa produkcja wody w Koszalinie i Mostowie wynosi 21961 m³/d, w Jamnie 150 m³/d. Ogólna liczba zaopatrywanej ludności 113785 osób.

W stacjach uzdatniania wody prowadzone są procesy: napowietrzania, odżelaziania, odmanganiania oraz w awaryjnych sytuacjach chlorowanie wody. Preparaty używane do uzdatniania wody Koszalin to piasek kwarcowy, KMnO₄ oraz NaCl (w sytuacjach awaryjnych).

Punkty poboru prób wody uzgodnione zostały przez Zarządcę wodociągu i są to:

1. Stacja Uzdatniania Wody w Koszalinie przy ulicy Żwirowej - pobieranie wody surowej oraz uzdatnionej.
2. Koszalin ul. Powstańców Wielkopolskich 14- hydrofornia.
3. Koszalin ul. Podgórna 28-hydrofornia.
4. Koszalin ul. BOWiD 15.
5. Góra Chełmska - zbiornik retencyjny.
6. Mostowo - ujęcie wody.
7. Mostowo- stacja uzdatniania wody.
8. Manowo - komora wodociągowa.
9. Jamno ul. Sołeczka 16/18 SUW.
10. Jamno ul. Filtrowa 1- oczyszczalnia ścieków.

Konieczność uzgodnienia punktów poboru wody przeznaczonej do spożycia wynika z §4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia poz.417. Miejsca poboru próbek wody przyjęte zostały przez Zarządcę wodociągów, co wiąże się z odpowiedzialnością Zarządcy wodociągów za jakość wody w monitorowanych punktach poboru.

W roku 2011r. pobrano 51 próbek wody przeznaczonej do spożycia do badań laboratoryjnych prowadzonych w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego. Ilość próbek i częstotliwość ich poboru określa § 4.1. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r.poz. 417 w sprawie

jakości wody przeznaczonej do spożycia i wymóg ten został spełniony. Badania w tym samym zakresie i z tą samą częstotliwością realizowane były przez Zarządcę wodociągów w ramach kontroli wewnętrznej. Harmonogram poboru próbek wody ustalony został tak, aby terminy badań były rozłożone w czasie.

2. Analiza przekroczeń:

Skontrolowano jeden wodociąg o wydajności 10.000 – 100.000m³/d i wodociąg w Jamnie. W trakcie prowadzonego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2011r., nie stwierdzono zanieczyszczeń mikrobiologicznych w badanych próbkach wody i nie stwierdzono przekroczeń parametrów fizyko- chemicznych wody. Na koniec 2011 roku jakość wody przeznaczonej do spożycia odpowiadała stawianym jej wymaganiom. Podobnie wyglądała sytuacja w 2010r., gdzie nie kwestionowano jakości wody przeznaczonej do spożycia w trakcie prowadzonych badań.

3. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia:

Na terenie Koszalina występują studnie głębinowe, z których ujmowana jest woda do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia. Jakość wody w Koszalinie nie wymaga stosowania procesów ciągłego jej chlorowania. Dezynfekcja prowadzona jest tylko w sytuacjach skażenia wody zanieczyszczeniami mikrobiologicznymi.

4. Badania wody użytkowej:

W 2011 roku skontrolowano jakość ciepłej wody użytkowej w 4 obiektach, z których w 3 stwierdzono wysokie i średnie jej skażenie bakteriami Legionella sp. Jakość ciepłej wody użytkowej uległa poprawie po kilkakrotnie przeprowadzonych czynnościach dezynfekcyjnych sieci. W 2 z 4 kontrolowanych obiektów badania takie prowadzone były po raz pierwszy. Jak wykazuje praktyka przy pierwszych badaniach w większości przypadków sytuacja się powtarza, gdzie występuje skażenie wody bakteriami Legionella sp. Wprowadzenie tych badań informuje zarządców obiektów o istniejącym zagrożeniu.

5. Awarie:

Zarządca wodociągu zgłasza awarie, jednakże odcięcia są krótkotrwałe. Odcięcia występowały głównie podczas modernizacji sieci, dokonywania przyłączy.

6. Ważniejsze zmiany, modernizacje:

Po przeprowadzeniu zmian administracyjnych zarządcą stacji uzdatniania wody w Jamnie są Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Koszalinie. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia dla ludzi realizowane jest w dalszym ciągu z przedmiotowego SUW, ale docelowo sieć wodociągowa połączona ma być z miejską siecią wodociągowa Koszalina. Nie dokonano tego w 2011r. Brak

określenia docelowego terminu przeprowadzenia tych inwestycji.

2. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej:

1. Domy pomocy społecznej:

Na terenie Koszalina liczba obiektów objętych kontrolą nie uległa zmianie i wynosi - 2. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono zastrzeżeń do stanu sanitarno- porządkowego.

2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu:

W roku 2011 nadzorem sanitarnym objęto 106 zakładów fryzjerskich, 56 zakładów kosmetycznych, 2 zakłady tatuażu, 21 zakładów odnowy biologicznej i 30 innych zakładów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług. Nieprzestrzeganie wymagań sanitarnych przy świadczeniu usług w zakładach fryzjerskich i kosmetycznych stwierdzono w dwóch przypadkach, na prowadzących działalność nałożono mandaty karne na kwotę 350, 00 zł. Mandaty nakładane były głównie za brak dezynfekcji narzędzi, brak środków dezynfekcyjnych oraz nieprawidłowe postępowanie z bielizną czystą i brudną.

W pozostałych obiektach stan sanitarno- porządkowy nie budził zastrzeżeń.

W zakładach kosmetycznych i tatuażu wymagana sterylizacja narzędzi wielokrotnego użytku prowadzona była w autoklawach. Nie znaczy to, że są one na wyposażeniu każdego z zakładów. Posiada je tylko siedem zakładów na pięćdziesiąt osiem będących w ewidencji. Wyjściem stało się korzystanie z usług Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie, w zakresie sterylizacji narzędzi. Podczas kontroli przeglądane były umowy na sterylizację oraz sposób przechowywania i pakietowania narzędzi. Odpady medyczne z gabinetów kosmetycznych i tatuażu odbierane były przez firmy wyspecjalizowane do spalarni Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie. Na żaden z kontrolowanych zakładów nie wydano decyzji.

3. Baseny kąpielowe:

Nadzorem powiązany z badaniem, jakości wody basenowej objęty jest jeden basen publiczny zarządzany przez Zarząd Obiektów Sportowych w Koszalinie. Jest to basen zamknięty o działalności całorocznej, w którym jakość wody basenowej kontrolowana była w odstępach, co cztery tygodnie. Próbkę wody do badań pobierane były po dwie z brodzika i basenu dużego oraz jedna z wanny jacuzzi. Badania mikrobiologiczne obejmowały wyróżnik: ogólną liczbę bakterii w temp. 36 ± 2 °C, liczbę bakterii grupy coli w 100ml, liczbę bakterii Escherichia coli w 100 ml, liczbę gronkowców koagulazododatnich w 100ml, liczbę bakterii Pseudomonas aeruginosa w 100 ml. Badania wyróżników fizyko-chemicznych obejmowały: mętność wody, barwę, stężenie jonów wodoru, amonowy jon, chlor wolny i pozostały chlor użyteczny. W ciągu roku jakość wody basenowej kwestionowana była tylko w jacuzzi usytuowanym przy

basenie dużym i dotyczyła nadmiernej ogólnej liczby bakterii powyżej 300 jk. W związku z tym zarządca obiektu wyłączał z użytkowania jacuzzi i przystąpił do procesów czyszczenia instalacji. Prowadzenie nadzoru nad jakością wody basenowej jest utrudnione z uwagi na brak uregulowań prawnych. Od wielu lat sytuacja ta nie ulega poprawie. Bieżący stan sanitarny zaplecza basenu nie był kwestionowany. Kontrole takie prowadzone były w okresie ferii zimowych, gdzie zwiększa się liczba osób korzystających z kąpieli. W okresie sezonu letniego zarządca basenu przeprowadzał w nim przerwy technologiczne wyłączając z użytkowania kolejno jedną z niecek basenowych.

4. Dworce kolejowe i autobusowe:

W grupie tej znajduje się jeden dworzec autobusowy i jeden kolejowy w Koszalinie. Firma prowadząca usługi w zakresie utrzymania porządku na dworcu PKP zwiększyła częstotliwość sprzątanía, które odbywały się w godzinach rannych i nocnych. Podczas wzmożonego ruchu podróżnych częstotliwość sprzątanía jest zwiększona (ferie zimowe, okres wakacyjny). W roku 2011 zostało odnowione przejście główne na perony poprzez malowanie. Przed rozpoczęciem sezonu turystycznego dworzec PKS w Koszalinie został odnowiony. W ramach prowadzonego nadzoru kontrolą objęto również ustępy publiczne zlokalizowane w pomieszczeniach dworców PKP i PKS. Stan sanitarno – porządkowy ustępów nie budził zastrzeżeń.

5. Stan sanitarny środków transportu publicznego:

W okresie sprawozdawczym środków transportu nie kontrolowano.

6. Inne obiekty:

W 2011 r. przeprowadzono kontrolę trzech zakładów pogrzebowych. Wszystkie kontrolowane zakłady pogrzebowe posiadają chłodnie i stosują się do obowiązujących procedur postępowania ze zwłokami ludzkimi. Stan sanitarny niekwestionowany.

7. Gospodarka odpadami stałymi i ciekłymi:

Odpady stałe gromadzone były głównie w pojemnikach o pojemności 1100l. i 240l. usytuowanych na utwardzonym terenie. Nie notowano przepełnień pojemników, jak również czystości wokół nich przy obiektach objętych kontrolą bieżącą Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Wywóz odpadów stałych prowadzony był głównie przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Koszalinie ul. Komunalna 5 i osoby fizyczne posiadające koncesje do prowadzenia przedmiotowej działalności.

8. Ustępy publiczne:

Na terenie miasta czynne były 4 ustępy publiczne. W trakcie prowadzonego nadzoru stan higieniczno- sanitarny w tych obiektach był zachowany. Zapewniono w nich bieżąca ciepła wodę, mydło w płynie, reczniki

jednorazowego użytku i papier toaletowy. W 2011r. ustęp publiczny zlokalizowanym w tunelu przy ul. Dworcowej został odnowiony poprzez malowanie.

9. Inne zagadnienia:

Tereny rekreacyjne - przed sezonem letnim skontrolowano wrywkowo część piaskownic ogólnodostępnych zlokalizowanych na osiedlach mieszkaniowych, których stan sanitarno- techniczny nie budził zastrzeżeń. W 2011 roku nie badano piasku w piaskownicach na obecność pasożytów.

10.Stan sanitarny bazy noclegowej:

W 2011 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie było 5 hoteli. W stosunku do roku ubiegłego liczba obiektów posiadających wymaganą w tej grupie stosownymi przepisami kategorię potwierdzoną decyzją wojewody nie uległa zmianie. W grupie obiektów hotelarskich nie notowano zastrzeżeń do stanu sanitarno- porządkowego i sanitarno- technicznego.

Motele:

Pod nadzorem Stacji był jeden motel. W skontrolowanym obiekcie nie stwierdzono zastrzeżeń do stanu sanitarno – porządkowego.

Inne obiekty, w których świadczone były usługi hotelarskie:

W roku 2011 pod nadzorem Stacji były dwa obiekty. Podczas kontroli nie stwierdzono zastrzeżeń do stanu sanitarnego. Standard bazy noclegowej w tej grupie uległ poprawie.

11.Cmentarze i przewóz zwłok:

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie był jeden cmentarz w Koszalinie. Na terenie cmentarza poza ustępem stałym ustawione były biotoalety. Toalety typu TOI- TOI czyszczone były przez specjalistyczną firmę. Działające na naszym terenie zakłady pogrzebowe posiadają wymagane specjalistyczne środki transportu. Nie notowano zastrzeżeń sanitarnych ani też nie wpływały interwencje na nieprawidłowości w tych obiektach. Odpowiedzialność za prawidłowość przewozu zwłok ponoszą świadczący usługę.

III. SEKCJA ŻYWIENIA, ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

1. Charakterystyka ogólna:

W roku 2011 nadzorem sanitarnym na terenie Koszalina objętych było 857 obiektów żywnościowo- żywieniowych w tym:

- 28 zakładów produkcji żywności (wytwórnie lodów, automaty do lodów, piekarnie, ciastkarnie, browary, zakłady garmażeryjne, konfekcjonowania grzybów suszonych),
- 477 zakładów obrotu żywnością (sklepy spożywcze, kioski spożywcze, hurtownie spożywcze, ruchome obiekty obrotu żywnością),
- 273 zakłady żywienia zbiorowego otwartego (bary i drink- bary, restauracje, kawiarnie, punkty małej gastronomii, pijalnie piwa),
- 78 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego (stołówki szkolne oraz w bursach i internatach, stołówki przedszkolne i w żłobkach, stołówki w zakładach specjalnych, karnych i stołówki w szpitalach),
- 1 zakład prowadzący produkcję materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2011 r. skontrolowano 723 zakłady. W nadzorowanych zakładach przeprowadzono łącznie 1251 kontroli sanitarnych. Osoby winne zaniechań stwierdzonych podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych karano mandatami karnymi. Nałożono 87 mandatów karnych na sumę 24850 zł. Najczęściej powtarzające się uchybienia sanitarne, w wyniku których nakładano mandaty karne to: brak segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych, brak zachowania czystości i porządku, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej, brak środków do dezynfekcji rąk, brak wdrażania zasad systemu HACCP potwierdzone stosownymi zapisami. W celu usunięcia nieprawidłowości natury sanitarno- technicznej, mających wpływ na jakość zdrowotną żywności produkowanej, magazynowanej i sprzedawanej wydano 128 decyzji administracyjnych.

Decyzjami najczęściej egzekwowano:

- poprawę stanu technicznego urządzeń i sprzętu,
- poprawę stanu technicznego pomieszczeń, w tym ścian, posadzek,
- opracowanie i wdrożenie zasad systemu HACCP.

Ponadto wydano 176 decyzji zatwierdzających zakłady. W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 79 wniosków interwencyjnych. Dotyczyły one niewłaściwej jakości środków spożywczych, złego stanu sanitarnego w zakładach obrotu i produkcji żywności, sposobu żywienia w stołówkach. W przypadku potwierdzenia się interwencji, osoby winne karano mandatami karnymi. Stan sanitarny kontrolowanych obiektów poprawił się. Widoczna była także poprawa stanu technicznego obiektów. Zmiana ta związana była z wyposażaniem obiektów w coraz to nowocześniejszy, wysokiej jakości sprzęt i urządzenia. W sposób właściwy rozwiązana była również gospodarka

odpadami poprodukcyjnymi i komunalnymi. Wszystkie zakłady posiadały podpisane umowy ze specjalistycznymi firmami.

2. Zakłady produkcji żywności:

Wytwórnice lodów:

Według ewidencji pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie w 2011 r. znajdowały się 3 wytwórnice lodów, w tym jedna wytwórnia produkująca lody na skalę przemysłową. Skontrolowano wszystkie zakłady przeprowadzając ogółem 6 kontroli. Wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę stanu technicznego (ścian i posadzek w zakładzie). Do badania laboratoryjnego pobrano 10 próbek lodów. Żadnej z próbek nie zakwestionowano. W roku 2011r. nie zgłoszono interwencji dotyczących działalności wytwórni lodów. Nie nakładano mandatów karnych.

Automaty do lodów:

W roku 2011 liczba automatów do lodów będąca pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie wyniosła wg ewidencji- 4. Produkcja w tych zakładach, oparta była o gotowe mieszanki lub proszki – odbywała się w cyklu zamkniętym z udziałem pracy ręcznej. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne. Nie wydawano decyzji administracyjnych. W 2011 roku nie pobierano do badań laboratoryjnych próbek lodów.

Piekarnie:

Według ewidencji pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie było 8 zakładów. Skontrolowano 8 zakładów, w których przeprowadzono 17 kontroli sanitarnych. W efekcie kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie wydał 2 decyzje administracyjne. Dotyczyły one: poprawy stanu technicznego ścian, posadzek, sufitów i regałów. W roku 2011 w piekarniach pobrano do badania w ramach urzędowej kontroli 28 próbek sanitarnych. Pięć próbek zakwestionowano, ze względu na obecność szkodników zbożowo- mącznych żywych i martwych w zmiotkach. Po przeprowadzonych zabiegach dezynsekcji i dezynfekcji wszystkich pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych ponownie pobrano próbki sanitarne. Próbki nie zostały zakwestionowane. W zakładzie wznowiono produkcję. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarnymi w tej grupie obiektów nałożono 3 mandaty karne na kwotę 600 zł . Uchybienia dotyczyły nie przestrzegania podstawowych zasad higieny na stanowiskach pracy. Zarejestrowano dwie interwencje dotyczące działalności piekarni. Interwencje dotyczyły: występowanie myszy i szczurów w piekarni i jej najbliższym otoczeniu (interwencja niepotwierdzona) oraz niewłaściwego przechowywania zwrotów pieczywa (interwencja potwierdzona).

Ciastkarnie:

W 2011 r. w ewidencji znajdowało się 5 zakładów produkujących wyroby ciastkarskie. Są to zakłady małe produkujące wyroby ciastkarskie trwałe i nietrwałe mikrobiologicznie. Skontrolowano wszystkie ciastkarnie przeprowadzając ogółem 17 kontroli sanitarnych. W 2011r. wydano w tej grupie obiektów 1 decyzje administracyjną umarzającą postępowanie, wszczęte w 2010 roku, w związku z likwidacją zakładu. W okresie sprawozdawczym, do badań w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano ogółem 15 próbek ciasta z kremem niepoddanym obróbce termicznej. Badania wykonywane były w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Zdyskwalifikowano 5 próbek w związku ze stwierdzeniem zawyżonej ilości bakterii z rodziny *Bacillus Cereus*. Powtórne pobranie próbek nie wykazało zawyżonej liczby bakterii. Próbek sanitarnych nie pobierano. Nie nakładano mandatów karnych.

Przetwórnictwo owocowo-warzywno i grzybowe:

Pod nadzorem sanitarnym w analizowanym roku znajdował się 1 zakład konfekcjonowania grzybów suszonych. W obiekcie tym przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną. Decyzji administracyjnych nie wydawano i mandatów karnych nie nakładano. Przeprowadzono w nim 2 kontrole interwencyjne związane z powiadomieniami w ramach systemu RASFF dotyczącymi grzybów suszonych. Nie wydawano decyzji administracyjnych. Do badań w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano w okresie sprawozdawczym 2 próbki grzybów. Jedną próbkę zakwestionowano ze względu na przekroczony poziom zaczerwienia pierwotnego. Producent poddał grzyby suszone powtórnemu sortowaniu eliminując grzyby zaczerwione.

Browary i słodownie:

Aktualnie na podległym terenie znajdują się dwa browary. Piwo produkowane jest na potrzeby piwiarni „U Kowala”. W niewielkich ilościach piwo butelkowane dystrybuowane jest na rynku lokalnym. Drugi browar prowadzi produkcję piwa butelkowego, w kegalach i puszkach. Jest to przedsiębiorstwo średniej wielkości. Charakter produkcji: wielkoprzemysłowa w cyklu zamkniętym. Zakład posiada system zapewnienia jakości ISO 9001 oraz wdrożone zasady systemu HACCP. Woda używana do produkcji, pozyskiwana jest z własnego ujęcia będącego pod stałym nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarnej– Epidemiologicznej w Koszalinie. W 2011 rok browarach przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. Nie nakładano mandatów karnych.

Zakłady garmażeryjne:

Według ewidencji pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie znajdowały się 4 zakłady garmażeryjne. Wszystkie

zostały skontrolowane. Zakłady garmażeryjne mają opracowane i wdrożone stałe procedury na podstawie zasad systemu HACCP. Zakresem systemu HACCP objęto produkcję całości asortymentu, od etapu przyjęcia surowców poprzez produkcję żywności, jej dystrybucję do transportu zewnętrznego. Wszystkie zakłady zostały skontrolowane, przeprowadzono w nich 15 kontroli sanitarnych. Wydano 1 decyzję dotyczącą znakowania produktów oraz 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne. Nie odnotowano interwencji dotyczących zakładów garmażeryjnych. Pobrano do badań laboratoryjnych 28 próbek żywności, z czego zakwestionowano 5 próbek ze względu na stwierdzenie obecności bakterii *Listeria monocytogenes* w pierogach ruskich. Właściciel zakładu wstrzymał produkcję do momentu przeprowadzenia zabiegów mycia i dezynfekcji. Ogółem w tej grupie obiektów nałożono 2 mandaty karne na kwotę 750 zł., które zostały nałożone w związku z nie przestrzeganiem podstawowych zasad higieny w zakładzie. Interwencji nie odnotowano.

Wytwórnice koncentratów spożywczych:

Na terenie nadzorowanym przez Powiatową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Koszalinie znajdowały się 2 wytwórnice koncentratów spożywczych i obie zostały skontrolowane. Oba zakłady posiadają opracowane i wdrożone stałe procedury na podstawie zasad systemu HACCP. Wydano 1 decyzję administracyjną dotyczącą poprawy niewłaściwego stanu technicznego. Nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. Nie wniesiono interwencji.

Inne wytwórnice żywności:

Na terenie nadzorowanym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Koszalinie znajduje się 1 zakład zaliczony do tej grupy: rozlewnia oleju. Przeprowadzono w niej 1 kontrolę sanitarną. Nie wpłynęła żadna interwencja dotycząca tej grupy zakładów. Nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nakładano mandatów karnych.

3. Zakłady obrotu żywnością:

Sklepy spożywcze:

W 2011 roku nadzorem sanitarnym objęto 321 sklepów spożywczych położonych na terenie Koszalina. Skontrolowano 265 sklepów, w których przeprowadzono łącznie 433 kontrole sanitarne, w tym 78 kontroli sanitarnych przeprowadzono w super i hipermarketach. Wydano 61 decyzji administracyjnych, w tym 2 decyzje na super i hipermarkety. Decyzje te dotyczyły wdrożenia zasad systemu HACCP oraz poprawy stanu technicznego pomieszczeń i urządzeń. Nie wstrzymywano działalności handlowej w zakładach i nie wydawano zakazu wprowadzania żywności do obrotu.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień sanitarnych należało:

- brak segregacji artykułów spożywczych w urządzeniach chłodniczych,
- brak higieny przy sprzedaży artykułów spożywczych nieopakowanych jednostkowo,
- brudne urządzenia chłodnicze,
- oferowanie żywności po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- przechowywanie poza urządzeniami chłodniczymi żywności nietrwałej mikrobiologicznie.

W związku ze stwierdzonymi w trakcie kontroli uchybieniami sanitarnymi nałożono ogółem 42 mandaty karne na kwotę 8500 zł., w tym w supermarketach 6 mandatów karnych na kwotę 1200 zł. Rozpatrzono 26 interwencji w sklepach i 7 w supermarketach, dotyczących przede wszystkim niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności wprowadzanej do obrotu, niehigienicznej sprzedaży żywności. Pobrano łącznie do badań 126 próbek żywności. Jedna próbka – śliwek suszonych została zakwestionowana ze względu na przekroczenie dopuszczalnej zawartości kwasu sorbowego. Podjęto działania zgodne z procedurami RASFF. Przeprowadzone kontrole nie wykazały w sprzedaży śliwek z kwestionowanej partii.

Super, hipermarkety:

W 2011 roku nadzorem sanitarnym objęto 31 supermarketów. Zatwierdzono 3 nowe supermarkety: 2 należące do sieci „Biedronka” i 1 do sieci „Netto”.

Wszystkie super i hiper -markety zostały skontrolowane. Przeprowadzono ogółem 78 kontroli, w tym 16 kontroli związanych z interwencjami konsumentów. Pobrano do badań laboratoryjnych 107 próbek- nie były one kwestionowane. Wydano 2 decyzje administracyjne dotyczące poprawy stanu technicznego. Dotyczyły one doprowadzenia do należytego stanu technicznego urządzeń pomocniczych, ścian i posadzek. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych w super i hipermarketach nałożono 6 mandatów karnych na kwotę 1200 zł.

Mandaty nałożono za:

- brak środków myjących i dezynfekujących przy umywalkach do mycia rąk,
- niewłaściwe przechowywanie żywności nietrwałej mikrobiologicznie, poza urządzeniem chłodniczym (tłuszcze),
- niehigieniczną sprzedaż pieczywa,
- brak zabezpieczenia żywności (ryb, owoców suszonych) przed wpływem czynników zewnętrznych.

We wszystkich supermarketach przeprowadzono kontrole tematyczne.

W 6 supermarketach należących do sieci działają punkty przetwórstwa mięsa, nadzorowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie. Prowadzona jest w nich produkcja białej kiełbasy i porcji mięsnych kulinarnych. We wszystkich zakładach odbywała się sprzedaż kurczaków i ich elementów z różną. Jeden punkt przetwórstwa mięsa nadzorowany jest przez

Powiatową Inspekcję Weterynaryjną w Koszalinie. Sprzedaż mięsa, wędlin, serów żółtych krojonych, wyrobów garmażeryjnych odbywała się na wydzielonych stanowiskach, w systemie tradycyjnym.

Kioski spożywcze:

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie były 103 kioski. Skontrolowano 81 kiosków, w których przeprowadzono 91 kontroli sanitarnych. Wydano 17 decyzji administracyjnych, dotyczących poprawy stanu technicznego obiektów oraz wdrożenia zasad systemu HACCP. Nałożono 12 mandatów karnych na kwotę 2200 zł. Zgłoszono 1 interwencję konsumencką dla tej grupy obiektów dotyczącą: złej jakości owoców. Interwencja nie potwierdziła się. W 2011 r. w kioskach spożywczych pobrano 4 próbki żywności do badania laboratoryjnego. Próbki nie były kwestionowane.

Hurtownie spożywcze:

W ewidencji znajduje się 81 hurtowni. W objętych nadzorem zakładach prowadzona była sprzedaż mięsa i wędlin, nabiału, tłuszczów, napojów, warzyw i owoców, substancji dodatkowych, alkoholu. W 2011 r. skontrolowano 30 magazynów hurtowych przeprowadzając łącznie 148 kontroli sanitarnych i sprawdzających. Wydano 6 decyzji administracyjnych, w większości dotyczących poprawy stanu technicznego zakładów: doprowadzenia do właściwego stanu technicznego pomieszczeń, urządzeń i sprzętu, wdrożenia zasad systemu HACCP.

Nałożono 3 mandaty karne na kwotę 900zł. W 2011 r. odnotowano 4 interwencje konsumentów dotyczące:

- zanieczyszczenia terenu przyległego do hurtowni ściekami pochodzącymi z mycia środków transportu (interwencja potwierdzona),
- braku stosowania zasad systemu HACCP oraz dokumentów HDI (interwencja potwierdzona),
- braku bieżącej wody i braku porządku w hurtowni nabiałowej (interwencja nie potwierdzona),
- złego stanu sanitarnego toalety dla klientów oraz niewłaściwej jakości środków spożywczych (interwencja nie potwierdziła się).

W okresie sprawozdawczym, w omawianej grupie obiektów pobrano do badań w ramach urzędowej kontroli i monitoringu 59 próbek żywności, żadnej nie zakwestionowano.

Obiekty ruchome i tymczasowe:

W grupie tej ujęto obiekty handlu okrężnego, auto- sklepy, stragany stanowiące oddzielne obiekty usytuowane na targowiskach, giełdzie spożywczej i poza nimi. W okresie sprawozdawczym, ujęto w tej grupie 18 obiektów, skontrolowano 6 obiektów, łącznie przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych.

W jednym przypadku stwierdzono sprzedaż jaj bez oznakowania, w drugim przypadku stwierdzono sprzedaż warzyw o niewłaściwych cechach organoleptycznych. Nałożono ogółem 2 mandaty karne na kwotę 500 zł.

W tej grupie obiektów odnotowano jedną interwencję, dotyczącą złej jakości warzyw. Interwencja potwierdziła się. Nie wydawano decyzji. Próbek do badania nie pobierano. W 9 obiektach wdrożono zasady HACCP.

Środki transportu:

W okresie sprawozdawczym nadzorem objętych było 87 środków transportu do przewozu żywności. Skontrolowano 14 samochodów przeprowadzając 14 kontroli sanitarnych. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarnymi (brudna część ładunkowa), nałożono 1 mandat karny na kwotę 150 zł.

Inne obiekty obrotu żywnością:

W ewidencji znajduje się 26 innych obiektów obrotu żywnością np. kioski na stacjach benzynowych, apteki i hurtownie farmaceutyczne. Skontrolowano 8 obiektów przeprowadzając łącznie 16 kontroli sanitarnych, w tym 8 kontroli związanych z powiadomieniem RASFF. Pobrano do badania 7 próbek:

- sześć próbek suplementów diety,
- jedną próbkę środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Próbki nie były kwestionowane. Nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nakładano mandatów karnych. Nie wpłynęła żadna interwencja dotycząca tej grupy obiektów.

4. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego:

Według ewidencji pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie było 312 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, takich jak: kawiarnie, bary, restauracje, drink- bary i punkty małej gastronomii: smażalnie, „fast- foody”, pijalnie piwa. Skontrolowano 193 zakłady, w których przeprowadzono 245 kontroli sanitarnych, w tym 11 kontroli interwencyjnych z czego 9 kontroli związanych z interwencjami konsumentów i 2 kontrole związane ze zgłoszeniem w ramach systemu RASFF.

Wydano ogółem 36 decyzji administracyjnych. Decyzje dotyczyły przede wszystkim:

- doprowadzenia do należytego stanu technicznego podłóg, ścian i wyposażenia,
- odnowienia zniszczonych drzwi, stolarki okiennej,
- opracowania i wdrożenia zasad systemu HACCP.

Zgłoszono 5 interwencji dotyczących niewłaściwego stanu sanitarnego zakładu oraz 4 interwencje dotyczące niewłaściwej jakości zdrowotnej potraw.

Przeprowadzone kontrole potwierdziły zasadność 4 interwencji. Osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandatami karnymi.

Najczęściej powtarzającymi się uchybieniami sanitarnymi były:

- niewłaściwe przechowywanie żywności nietrwałej mikrobiologicznie,
- brak segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach produkcyjnych, magazynowych i socjalnych,
- brak środków dezynfekcyjnych i ręczników jednorazowego użytku.

Osoby odpowiedzialne zostały ukarane maksymalnymi mandatami karnymi.

Nałożono ogółem 27 mandatów karnych na kwotę 5450 zł.

W omawianej grupie obiektów do badań w ramach urzędowej kontroli żywności, w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych pobrano 12 próbek środków spożywczych (10 próbek lodów tradycyjnych, 2 próbki pierogów garmażeryjnych). Z tego 5 próbek lodów zostało zakwestionowane ze względu na zawyżoną liczbę bakterii z rodziny Enteriobacteriaceae. Nałożono na osobę odpowiedzialną mandat karny w wysokości 500 zł. Pobrano ponownie próbki lodów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego:

Stołówki pracownicze:

Wg ewidencji, w tej grupie obiektów znajduje się pięć stołówek pracowniczych. W stołówkach tych przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych. Nie nakładano mandatów karnych. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w ramach systemu RASFF. Próbek do badań nie pobierano, nie odnotowano interwencji konsumentów. We wszystkich zakładach wdrożono zasady systemu HACCP.

Bufety przy zakładach pracy:

W 2011 r. pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie, znajdowało się 33 bufety. Skontrolowano 26 obiektów, w których łącznie przeprowadzono 35 kontroli sanitarnych i sprawdzających. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną związaną z interwencją konsumenta, dotyczącą niewłaściwego stanu sanitarnego bufetu. Interwencja potwierdziła się. Wydano decyzję administracyjną dotyczącą unieruchomienia zakładu. Właściciel został ukarany mandatem karnym. Prowadzący zrezygnował z dalszej działalności. W omawianej grupie obiektów wydano ogółem 7 decyzji administracyjnych (w tym 1 unieruchomienia zakładu). Nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1200 zł. Próbek do badań laboratoryjnych nie pobierano. Aktualnie w 27 obiektach wdrożono zasady systemu HACCP.

Bloki żywienia w szpitalach:

W 2011 r. nadzorem sanitarnym objęto bloki żywienia w pięciu szpitalach:

1. Szpital Wojewódzki w Koszalinie.

Blok żywienia obejmował:

- a) kuchnię centralną,
- b) kuchenki oddziałowe.

Kuchnia funkcjonuje w systemie tradycyjnym, przygotowane posiłki przekazywane były do kuchenek oddziałowych.

2. Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie.

Blok żywienia obejmował:

- a) kuchnię centralną,
- b) kuchenki oddziałowe.

Kuchnia funkcjonuje w systemie tradycyjnym, przygotowane posiłki przekazywane były do kuchenek oddziałowych. Kuchnia centralna prowadzona była przez firmę zewnętrzną.

3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDiSON” Oddział Psychiatryczny w Koszalinie.

Pion żywienia obejmował wydawalnię gotowych posiłków przygotowywanych i dostarczanych w stołówce zlokalizowanej przy szpitalu, prowadzonej przez firmę zewnętrzną.

4. Prywatna Lecznica Chirurgiczna „Praxis” Sp. z o. o. w Koszalinie.

Pion żywienia składał się z kuchenki, w której:

- przygotowywane były dania na bazie półproduktów gotowych, kanapki oraz napoje,
- wydawane były posiłki obiadowe dostarczane w ramach cateringu.

5. NZOZ UROMED, Koszalin ul. Głowackiego 7.

Pion żywienia składał się z kuchenki, w której:

- przygotowywane były dania na bazie półproduktów gotowych, kanapki oraz napoje,
- wydawane były posiłki obiadowe dostarczane w ramach cateringu.

Stan techniczny i sanitarny:

W roku 2011 dokonano oceny stanu sanitarnego w trzech objętych nadzorem blokach żywienia, wszystkie uznano za zgodne z wymaganiami.

Z uwagi na prowadzone postępowanie administracyjne, wszczęte w 2010 roku w stołówce Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie oraz zmianę podmiotu prowadzącego działalność w trakcie roku w tej stołówce odstąpiono od oceny stanu sanitarnego na podstawie arkusza oceny sanitarnej zakładu. W przypadku pionu żywienia w NZOZ „Uromed” odstąpiono od oceny stanu sanitarnego, ponieważ miał miejsce odbiór sanitarny i rozpoczęcie działalności nowej wydawalni posiłków dostarczanych w systemie cateringowym. Kontrole sanitarne wykazały, że we wszystkich zakładach wdrożone zostały zasady GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

W skontrolowanych zakładach, czynności wykonywane w obszarze dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej były dokumentowane w sposób systematyczny i prawidłowy.

Kuchnie centralne:

Szpital Wojewódzki w Koszalinie:

W 2011 r. w zakładzie przeprowadzono 2 kontrole sanitarne – w tym ocenę stanu sanitarnego pionu żywienia. Higiena osobista personelu była prawidłowa, wszyscy pracownicy zatrudnieni w kuchni posiadali właściwą odzież ochronną. Zapewniono prawidłowe warunki do mycia i dezynfekcji rąk (bieżąca woda zimna i ciepła, mydło w płynie, środki do dezynfekcji, ręczniki jednorazowego użytku). Stan zdrowia pracowników nie budził zastrzeżeń, książeczki zdrowia były aktualne. Bieżący stan czystości i porządku w pomieszczeniach produkcyjnych, magazynowych i socjalno- sanitarnych oraz stan wyposażenia pomieszczeń, urządzeń i sprzętu nie budziły zastrzeżeń. Sposób przygotowywania i przechowywania próbek pokarmowych – prawidłowy.

Transport posiłków na oddziały: do kuchenek oddziałowych w budynku głównym posiłki dostarczane były w bemarkach, do kuchenek oddziałów położonych poza budynkiem głównym w oznakowanych termosach i pojemnikach. Mycie opakowań transportowych odbywało się w pomieszczeniu wydzielonym przy kuchni centralnej. Pomieszczenie to wyposażono w dwie komory do mycia i dezynfekcji, z doprowadzoną wodą bieżącą ciepłą i zimną.

Mycie i dezynfekcja opakowań odbywała się zgodnie z opracowaną instrukcją, w której opisano sposób mycia, stosowane środki, sposób suszenia.

Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie:

W 2010 roku dzierżawca stołówki, ze względu na nieprawidłowości techniczne otrzymał decyzję warunkowo zatwierdzającą stołówkę do dnia 31 stycznia 2011 roku. Wydano decyzję nakazującą usunięcie wszystkich uchybień technicznych:

- doprowadzenia do należytego stanu technicznego w pomieszczeniu zmywalni naczyń kuchennych,
- doprowadzenia do należytego stanu technicznego przygotowalni mięsa,
- doprowadzenia do należytego stanu technicznego ścian w ciągach komunikacyjnych.

Termin wykonania obowiązków określono na dzień 31 stycznia 2011 roku.

Z uwagi na nie wykonanie obowiązków decyzji, po upomnieniu wydano tytuł wykonawczy z postanowieniem o nałożeniu grzywny na właściciela w wysokości 1000 zł. Ze względu na prowadzenie produkcji na terenie stołówki na potrzeby cateringu, bez uzyskania stosownego zezwolenia Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie, złożył wniosek o ukaranie firmy przez Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie, który po rozpatrzeniu sprawy nałożył na firmę grzywnę w wysokości 1500 zł. W trakcie kontroli stołówki wielokrotnie stwierdzano naruszenie przepisów związanych z bieżącym utrzymaniem higieny, brakiem należytej segregacji żywności (surowców), przechowywaniem przeterminowanych półproduktów. W związku z powyższym nałożono 3

mandaty karne na kwotę 800 zł. Odnotowano jedną interwencję anonimową dotyczącą zbyt małych porcji oraz niewłaściwą ich jakość zdrowotną. Interwencja częściowo potwierdziła się. Treść interwencji została również przekazana do rozpatrzenia Inspekcji Handlowej. Od października 2011 roku działalność w stołówce prowadzi nowa firma. Zaplanowane i przeprowadzone wymazy sanitarne ze sprzętu i naczyń stołowych wykazały obecność pałeczek z grupy Coli i zawyżoną ogólną liczbę drobnoustrojów. Na osobę odpowiedzialną nałożono mandat karny w wysokości 400 zł. Wyniki powtórnie przeprowadzonych wymazów nie wzbudziły zastrzeżeń. Ogółem zbadano 6 próbek wymazów sanitarnych. Ogółem w roku sprawozdawczym przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych w stołówce Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDiSON” Oddział Psychiatryczny w Koszalinie:

W roku 2011 przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. W związku z koniecznością poprawy stanu technicznego pomieszczeń wydana została decyzja administracyjna (obowiązki zrealizowano w roku sprawozdawczym).

W zakładzie prowadzona była działalność w zakresie wydawania posiłków (śniadania, obiady, kolacje) przygotowywanych i dostarczanych przez Przedsiębiorstwo Gastronomiczno- Handlowe, produkcja posiłków odbywała się w pomieszczeniach kuchni szpitalnej, dzierżawionych przez tę firmę.

W zakładzie opracowano i wdrożono instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP w pełnym zakresie.

Prywatna Lecznica Chirurgiczna „Praxis” Sp. z o. o w Koszalinie:

W 2011 r. w wydawalni posiłków wymienionego zakładu przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w tym jedną kompleksową. Nie stwierdzono nieprawidłowości w stanie technicznym pomieszczeń, urządzeń, wyposażenia i sprzętu, ani higieniczno- sanitarnym. Nie prowadzono postępowania administracyjnego ani mandatowego. W zakładzie opracowano i wdrożono instrukcje GHP/GMP oraz system HACCP na etapie warunków wstępnych.

Żywnienie pacjentów obejmowało śniadania i kolacje przygotowywane w kuchni lecznicy oraz obiady produkowane i dostarczane w ramach cateringu przez zakład gastronomiczny. Posiłki dostarczano do lecznicy środkiem transportu znajdującym się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie.

NZOZ „UROMED” Koszalin ul. Głowackiego 7:

Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, w tym jedną kompleksową. Nie wykazano nieprawidłowości.

Pion żywienia składał się z kuchenki, w której:

- przygotowywane były dania na bazie półproduktów gotowych, kanapki oraz napoje,
- wydawane były posiłki obiadowe dostarczane w ramach cateringu.

Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka:

W 2011 roku nadzorem objętych było 6 stołówek znajdujących się w żłobkach, skontrolowano wszystkie. Przeprowadzono w nich 6 kontroli sanitarnych. Poddano ocenie stanu sanitarnego zakładu 4 stołówki. Nie wydawano decyzji administracyjnych. We wszystkich stołówkach stwierdzono wdrożenie zasad systemu HACCP. W analizowanej grupie obiektów nie nakładano mandatów karnych, nie wstrzymywano działalności. W okresie sprawozdawczym nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych, nie wpłynęła też żadna interwencja. Na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie nie ma stołówek w domach małego dziecka.

Stołówki szkolne:

W ewidencji było 18 stołówek, w tym 2 prowadzące żywienie w systemie cateringowym. Wszystkie stołówki były prowadzone przez agentów prywatnych. Skontrolowano 11 stołówek, w których przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych. W wyniku kontroli wydano 6 decyzji administracyjnych dotyczących poprawy stanu technicznego oraz wdrożenia zasad systemu HACCP. Decyzje te zostały wykonane w terminie w roku sprawozdawczym. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 400 zł. w związku z bieżącymi uchybieniami sanitarnymi oraz brakiem wdrażania systemu HACCP. Rekontrola wykazała usunięcie nieprawidłowości. Odnotowano 2 interwencje dotyczące niewłaściwej jakości przygotowanych posiłków. Interwencje nie potwierdziły się.

W tym: żywienie w systemie cateringowym:

Przeprowadzono dwie kontrole sanitarne w dwóch wydawalniach posiłków żywiących dzieci w systemie cateringowym. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stołówki w internatach:

Nadzorem objęto 3 stołówki. Skontrolowano 3 obiekty, natomiast na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 3 placówki, łącznie przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. W roku sprawozdawczym nie wydawano decyzji administracyjnych. Próbek żywności do badań laboratoryjnych nie pobierano. Interwencji dotyczących tej grupy obiektów nie odnotowano. Nie nakładano mandatów karnych. Wszystkie zakłady mają wdrożony system HACCP.

Stołówki w przedszkolach, w tym żywienie w przedszkolach w systemie cateringowym:

W 2011 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Koszalinie znajdowało się 27 stołówek zlokalizowanych w przedszkolach. Skontrolowano 27 stołówek, przeprowadzając łącznie 31 kontroli sanitarnych. Zakłady oceniono jako zgodne z obowiązującymi wymaganiami. We wszystkich stołówkach przedszkolnych prowadzona była dobra praktyka produkcyjna i higieniczna, ale nie we wszystkich stołówkach wdrożono zasady systemu HACCP.

W roku sprawozdawczym wydano 7 decyzji administracyjnych, które dotyczyły poprawy stanu technicznego:

1. Przedszkole nr 11 w Koszalinie decyzja dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu technicznego podłóg i ścian w pomieszczeniu kuchennym. Termin wykonania decyzji do 30.08.2012r.
2. Przedszkole nr 16 w Koszalinie decyzja dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu technicznego wentylacji w kuchni właściwej. Termin wykonania decyzji do 20.08.2012r.
3. Przedszkole nr 13 w Koszalinie decyzja dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu technicznego regałów i ścian w pomieszczeniach magazynowych. Termin wykonania decyzji do 30.06.2012r.
4. Przedszkole nr 14 w Koszalinie wydano 2 decyzje jedna z nich dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu technicznego ścian w pomieszczeniu magazynowym. Termin wykonania decyzji do 31.03.2012r. Druga była decyzją umarzającą postępowanie administracyjne, a dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu technicznego wyposażenia pomieszczenia kuchennego w regały i zamykane szafki.
5. Przedszkole nr 15 w Koszalinie decyzja administracyjna dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu technicznego maszyn do mycia i wyparzania naczyń stołowych.
6. Punkt wydawania posiłków w Koszalinie ul. Dokerów- obiekt zlikwidowany.

Nałożono ogółem 6 mandatów karnych na kwotę 1250 zł. w związku ze stwierdzonymi w trakcie kontroli usterkami: niewłaściwym wyparzeniem naczyń stołowych, przyjęciem do magazynu nieoznakowanych jaj, brakiem dokumentacji HDI dla jaj, nierzetelnymi zapisami dotyczącymi monitoringu punktów krytycznych w prowadzonej dokumentacji HACCP, niewłaściwej segregacji żywności.

W dniu 20.10.2011r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie otrzymał anonimowego e-maila od rodziców dzieci z Przedszkola nr 15 z prośbą o pomoc, ponieważ od 14.10.2011r. wiele dzieci z Przedszkola nr 15 w Koszalinie miało biegunkę. W związku z tym mimo anonimowości e-maila, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie podjął działania.

W opracowaniu ogniska wzięły udział: Sekcja Epidemiologii, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży oraz Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku, która przystąpiła do kontroli pionu żywienia w tym Przedszkolu.

Przeprowadzona kontrola sanitarna, prowadzona zgodnie z procedurami obowiązującymi w przypadku podejrzenia wystąpienia zbiorowego zatrucia pokarmowego, wykazała szereg nieprawidłowości sprzyjających wystąpieniu zachorowań tj.:

1. nieprawidłową realizację zabiegów mycia i dezynfekcji naczyń stołowych, wilgotne naczynia stołowe rozłożone na stołach;
2. nieprawidłową realizację procesów technologicznych w zakresie mycia naczyń kuchennych (mycie misek w zmywalni naczyń stołowych zamiast w pomieszczeniu kuchni jako sprzęt kuchenny);
3. nierzetelne zapisy wynikające z zasad systemu HACCP lub brak tych zapisów, o czym świadczy rejestr, w którym odnotowuje się liczbę wyparzonych jaj, (system HACCP –to czynności związane z utrzymaniem bezpieczeństwa żywności na etapie dostarczenia produktów, produkcji i przechowywania potraw oraz podawania gotowej potrawy odbiorcy).

W tym przedszkolu mimo opracowanej dokumentacji HACCP system ten nie był prowadzony systematycznie (stąd mokre naczynia na stołach, jajka bez Handlowego Dokumentu Identyfikacyjnego);

4. stwierdzono różnicę między zakupem jaj zgodnie z okazanymi fakturami, a faktycznym wykorzystaniem jaj do przygotowania posiłków, co świadczyć może o niewiadomym źródle pochodzenia jaj;
5. brak świadomości personelu zatrudnionego w kuchni o niebezpieczeństwach wynikających z nieprzestrzegania podstawowych zasad higieny przy produkcji i obrocie żywnością, a także o konieczności sprawdzania i kontrolowania dostawców żywności (nie pojawiłyby się jajka bez HDI, byłyby zapisy zgodnie z procedurami HACCP).

Na podstawie przeprowadzonych kontroli i analizy dokumentów stwierdza się, że w wielu zakładach dokumenty HACCP wykonują osoby nieznające charakterystyki zakładu, w związku z tym wprowadzają zapisy, które nie dotyczą tego zakładu. Tak było również w Przedszkolu nr 15. W opracowanym systemie HACCP figurował zapis o produkcji różnej żywności z przewagą wyrobów garmażeryjnych takich jak np. flaki, hamburgery. Są to produkty, które w żywieniu dzieci nie powinny być użyte. Świadczy to o tym, że personel kuchenny nie czytał opracowanego HACCP.

Ponadto pobrano do badań laboratoryjnych wymazy ze sprzętu kuchennego i rąk pracowników oraz dwie próbki jaj (łącznie pobrano 22 próbki). Próbki jaj nie były kwestionowane. Nie stwierdzono obecności pałeczek Salmonella. Do badania pobrano jaja będące aktualnie na stanie magazynu. Były to jaja pochodzące z Hurtowni „DUET”- stałego dostawcy. Nie kwestionowano również wymazów z rąk personelu kuchennego, natomiast wykazano niepoliczalną ogólną liczbę drobnoustrojów na powierzchni użytkowej tłuczka

do mięsa, ślimaka z wilka oraz miski produkcyjnej, na której ponadto stwierdzono obecność pałeczek z grupy Coli, co świadczyć mogło o złym poziomie higieny pracowników.

Za powyższe uchybienia na osoby odpowiedzialne za stwierdzony stan nałożono trzy mandaty karne w wysokości 800 zł.

Ze względu na nieprawidłowe procesy mycia i wyparzania naczyń stołowych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie, wydał decyzję administracyjną nakazującą w trybie natychmiastowym:

1. Zaprzestać używania maszyn gastronomicznych do mycia i wyparzania naczyń stołowych, do czasu uzyskania dokumentu stwierdzającego sprawność tych maszyn.
2. Udokumentować sprawność maszyn gastronomicznych do mycia i wyparzania naczyń stołowych.
3. Wprowadzić naczynia jednorazowego użytku do czasu uzyskania stosownego dokumentu potwierdzającego ich działanie przez firmę specjalistyczną.

W trakcie prowadzonego postępowania pracownicy PSSE w Koszalinie przeanalizowali procesy technologiczne (pokazowa próba wyparzania jaj). Próba pokazowa wyszła pozytywnie.

Przystąpiono do analizy następujących dokumentów:

- jadłospisów i raportów dziennych poczynając od lipca 2011r. do 20.10.2011r. tj. do dnia rozpoczęcia dochodzenia,
- kart dezynfekcji jaj,
- faktur dostaw jaj,
- rejestrów dostawców żywności zwłaszcza mięsa i jaj.

Tego samego dnia sprawdzono znakowanie jaj przechowywanych w magazynie jak również przeliczono liczbę jaja będących na stanie magazynowym. Jednocześnie pracownicy PSSE w Koszalinie zabezpieczyli faktury dostaw jaj od lipca 2011r. do października 2011r., u dostawcy jaj do Przedszkola nr 15 tj. Hurtowni „DUET” w Koszalinie. Analiza dokumentów wykazała, że w Hurtowni „DUET” zakupiono łącznie 2340 jaj, a zużyto w przedszkolu w analizowanym okresie 3230 jaj. Podczas analizy dokumentów stwierdzono również niezgodności dotyczące procesu wyparzania jaj. Do dezynfekcji poddano jedynie 1360 jaj na zużytych 3230 jaj. Podczas składania wyjaśnień do zapisów wynikających z analizy dokumentów, zobowiązano referenta ds. żywienia zatrudnionej w przedszkolu, do dostarczenia wszystkich dostawców jaj dla przedszkola oraz dołączenia HDI do wszystkich faktur. Dostarczono trzy faktury Vat wystawione przez Gospodarstwo Rolne- Zaspę Wielkie, ale dołączone HDI dotyczyło zupełnie innej firmy.

Reasumując Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie, nie może jednoznacznie wskazać, że źródłem zakażenia pałeczką Salmonella mogą być jaja zakupione z handlu obwoźnego mimo, że nie posiadały wymaganej dokumentacji dotyczącej miejsca pochodzenia jaj, ponieważ w momencie

rozpoczęcia kontroli, jak tych nie było już na stanie magazynu, a więc nie można było ich pobrać do badania laboratoryjnego, a wynikało to z bardzo późnego zgłoszenia ogniska do PSSE (pierwsze zachorowania wystąpiły już 05.10.2011r.).

W związku z zaistniałą sytuacją Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie w dniu 28.10.2011r. zgłosił do Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie wniosek o popełnieniu przestępstwa. W dniu 31.10.2011r. Prokuratura Rejonowa w Koszalinie wszczęła śledztwo. W ramach działań zapobiegawczych Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w Koszalinie zorganizowała bezpłatne szkolenie pracowników pionu żywienia dla wszystkich przedszkoli z miasta i powiatu. Omówiono między innymi stosowanie w codziennej praktyce zasad systemu HACCP.

Ponadto przeprowadzono kontrole sprawdzające wszystkich przedszkoli. I tak mimo przeprowadzonego szkolenia, w jednym z przedszkoli w powiecie, w magazynie kuchennym stwierdzono na stanie nieoznakowane jaja.

Stołówki studenckie:

W 2011 roku pod nadzorem były 2 stołówki studenckie. Skontrolowano i oceniono 1 stołówkę. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zakłady usług cateringowych:

W roku sprawozdawczym powstał 1 zakład specjalizujący się w usługach cateringowych polegających na przygotowaniu posiłków od surowca do gotowych dań na potrzeby odbiorców zewnętrznych oraz organizowanie imprez okolicznościowych we własnym domu weselnym. Przeprowadzono w nim 1 kontrolę sanitarno- tematyczną, związaną z odbiorem zakładu. Nie nakładano mandatów, nie pobierano próbek.

Inne zakłady żywienia:

W ewidencji ujęto 4 zakłady. Do tej grupy obiektów zaliczono stołówki w zakładzie karnym i areszcie śledczym oraz prowadzone przez Caritas i inne organizacje pożytku społecznego. Skontrolowano 4 zakłady przeprowadzając w nich 5 kontroli, w tym 1 kontrolę interwencyjną. Interwencja dotyczyła: niewłaściwej jakości posiłków serwowanych w schronisku dla bezdomnych. Interwencja nie potwierdziła się. Próbek żywności nie pobierano do badań laboratoryjnych. Nie nakładano mandatów karnych.

6. Wytwórnice przedmiotów użytku:

Na terenie podległym tutejszej Stacji, znajdują się 2 zakłady ujęte w omawianej grupie: ·

- Zakład Produkcji Opakowań z Tworzyw Sztucznych,
- Zakład Produkcji Świeczek Urodzinowych.

Skontrolowano Zakład Produkcji Opakowań z Tworzyw Sztucznych i oceniono go na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego. Przeprowadzono ogółem 1 kontrolę sanitarną. W wyżej wymienionej grupie zakładów nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nałożono mandatów karnych oraz nie odnotowano interwencji. Do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę. Nie była kwestionowana.

7. Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością:

Hurtownie:

W 2011 r. pod nadzorem było 6 hurtowni. Skontrolowano 3 hurtownie, przeprowadzając w nich 4 kontrole sanitarne. Kontrole związane były z powiadomieniem RASFF oraz ze sprawdzeniem wykonania obowiązków wynikających z decyzji administracyjnej.

W roku sprawozdawczym wydane zostały 2 decyzje administracyjne dotyczące:

- poprawy stanu technicznego,
- wprowadzenia do obrotu wycofanych wcześniej w ramach systemu RASFF talerzy głębokich, wyprodukowanych w Chinach.

Sklepy:

W analizowanym roku, wg rejestru Stacji, pod nadzorem były 19 sklepów, będące miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Skontrolowano 8 obiektów, w których przeprowadzono 17 kontroli sanitarnych, w tym: 8 kontroli interwencyjnych związanych z funkcjonowaniem systemu RASFF.

Pobrano 3 próbki do badań laboratoryjnych wyrobów do kontaktu z żywnością:

- kieliszków ze szkła kryształowego do badań w kierunku określenia zawartości metali ciężkich (ołów, kadm),
- butelek do karmienia niemowląt z poliwęglanu w kierunku migracji specyficznej,
- czajnika elektrycznego, w ślad za interwencją związaną z niewłaściwymi cechami organoleptycznymi.

Żadna z wyżej wymienionych próbek nie była kwestionowana. Decyzji administracyjnych nie wydawano.

8. Zakłady produkcji kosmetyków:

W ewidencji ujęty jest 1 zakład produkujący i konfekcjonujący kosmetyki, znajdujący się w Koszalinie. Na rynek polski produkuje się mydło w płynie i kosmetyki do pielęgnacji włosów i ciała. Produkty takie jak: żele, szampony, odżywki do włosów, wody toaletowe, płyny po goleniu, balsamy do włosów i ciała produkowane są na rynek unijny, głównie szwedzki. Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, w zakresie oceny warunków produkcji, zgodności

dokumentacji oraz zgodności oznakowania opakowań jednostkowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie. Produkcja kosmetyków prowadzona jest w systemie ISO 9001. Zakład posiada ustalony system jakości, karty charakterystyk substancji i preparatów niebezpiecznych stosowanych w zakładzie i na wyroby własne. Na terenie będącym pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie nie ma zakładu konfekcjonującego kosmetyki.

Nadzór nad kosmetykami:

W roku 2011 wg ewidencji pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie było 14 obiektów obrotu kosmetykami: 3 hurtownie i 11 sklepów. Skontrolowano 7 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 14 kontroli. Pobrano do badań laboratoryjnych 4 próbki do badań mikrobiologicznych (nie kwestionowano próbek).

W roku sprawozdawczym nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nakładano mandatów.

Hurtownie:

W roku sprawozdawczym w hurtowniach obrotu kosmetykami przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną związaną z funkcjonowaniem systemu RAPEX. Nie wydawano zaleceń.

Sklepy:

W trakcie trwania roku sprawozdawczego przeprowadzono 13 kontroli w zakładach wprowadzających do obrotu kosmetyki, które ukierunkowane były na sprawdzenie występowania w obrocie handlowym kosmetyków objętych notyfikacjami systemu RAPEX. Pobrano do badań laboratoryjnych 4 próbki, których nie kwestionowano.

9. System wczesnego ostrzeżenia o kosmetykach stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów – RAPEX:

Po uzyskaniu informacji, przekazywanych w systemie RAPEX od Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie, dotyczących kosmetyków uznanych za stwarzające zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów, prowadzono działania kontrolne w sklepach kosmetycznych, fryzjerskich i supermarketach. W roku sprawozdawczym przeprowadzono w obiektach kontrole tematyczne związane z produktami kosmetycznymi oraz przemysłowymi zgłaszanymi w ramach systemu RAPEX w zakładach obrotu kosmetykami. Przeprowadzono ogółem 15 kontroli sanitarnych w miejscach obrotu kosmetykami oraz 20 kontroli w supermarketach. W trakcie kontroli nie stwierdzono występowania w obrocie handlowym kosmetyków zgłoszonych do systemu RAPEX. We wszystkich przypadkach stwierdzenia, iż na rynek lokalny

nie trafiła kwestionowana partia kosmetyków z konkretnym numerem serii i datą minimalnej trwałości, kończono postępowanie.

System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach-RASFF:

W przypadkach otrzymania powiadomienia alarmowego dotyczącego produktu zagrażającego zdrowiu lub życiu bezzwłocznie ustalano, czy w obrocie handlowym znajduje się kwestionowana żywność. Przeprowadzono kontrole w hurtowniach, sklepach, w trakcie, których sprawdzono czy na stanie znajduje się kwestionowana partia żywności oraz gdzie została rozprowadzona.

W sytuacjach, gdy stwierdzano, iż na rynek lokalny nie trafiła kwestionowana partia żywności z konkretnym numerem serii i datą minimalnej trwałości, kończono postępowanie spisując protokół z kontroli i dokonując wpisu do książki kontroli.

W roku sprawozdawczym otrzymano 21 powiadomień alarmowych:

1. Powiadomienie 2010.04 z dnia 21.12 2010 r. Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim dotyczące przekroczenia limitu migracji ołowiu i kadmu z powierzchni obrzeża kieliszków. Kwestionowane kieliszki zostały wycofane z obrotu w ilości 6 zestawów x 6 sztuk.
2. Powiadomienie 2011. 01 z dnia 04.01.2011r. Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, dotyczące przekroczenia limitu migracji ołowiu w deserze dla niemowląt BOBOVITA OWOC – mleko, morele i owoce południowe. Powiadomienie alarmowe zostało wycofane z systemu RASFF.
3. Powiadomienie 2011.02 z dnia 31.03.2011r. Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu dotyczącego talerzy głębokich z melaminy DM Cars, zakwestionowanych ze względu na przekroczenie migracji formaldehydu. Wycofano kwestionowane talerze z obrotu.
4. Powiadomienie 2011.011 z dnia 05.04.2011r. Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach, dotyczące stwierdzenia obecności DNA w ryżu DLL 601 w produkcie „makaron ryżowy świderki”. Wycofano z obrotu kwestionowaną partię produktu.
5. Powiadomienie 2011.04.11 z dnia 28.03.2011r. władz holenderskich oraz dodatkowego powiadomienia nr 2011.04.11 – add 02 z dn.15.04.11 w sprawie wykrycia benzo(a) pirenu w stearynie palmowej pochodzącej z Indonezji. Nie stwierdzono w obrocie w/w produktu.
6. Powiadomienie 2011.04 z dnia 01.06.2011r. Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczące stwierdzenia obecności bakterii Salmonella Newport w produkcie „Pokrzywa, herbatka ziołowa”. W obrocie nie stwierdzono kwestionowanego produktu.

7. Powiadomienie nr 2011.01 z dnia 20.07.2011r. Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, dot. oleju roślinnego „Kropelka” w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu benzo(a) pirenu. Wycofano ze sklepu 63 butelki o poj. 1 litr.
8. Powiadomienie alarmowe nr 2011.020 z dn. 07.06.2011r. Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczące zawyżonej migracji ołowiu i kadmu z obrzeża szklanek „krówka”. Wycofano ze sprzedaży 1 opakowanie (3 sztuki).
9. Powiadomienie alarmowe przesłane przez Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie nr 2011/03 z dnia 01.06.2011r. dotyczące obecności bakterii Salmonella Typhimurium w majeranku. Wycofano 47 szt. opakowań majeranku.
10. Powiadomienie alarmowe zgłoszone przez Główny Inspektorat Weterynarii nr 2011.2 z dnia 29.08.2011r. dot. wystąpienia pałeczek Salmonella w produkcie „metka tatarska”. Nie stwierdzono w obrocie kwestionowanego produktu.
11. Powiadomienie alarmowe Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.09 z dnia 08.07.2011r. dot. wysokiego poziomu migracji ołowiu w talerzach „Lordene”, produkcji chińskiej. Nie stwierdzono w obrocie powyższych talerzy.
12. Powiadomienie alarmowe wydane przez władze łódzkie nr 2011.1177 z dnia 30.08.2011r. dot. stwierdzenia benzalkoniowego chlorku i benzetonowego chlorku w produkcie pn. „Cintamani Citrosept”. Z obrotu wycofano 3 sztuki kwestionowanego produktu.
13. Powiadomienie alarmowe Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.08 z dnia 28.10.2011r., dot. produktu „Kaszka Ryżowa, Jabłko” ze względu na stwierdzenie wysokiej zawartości kadmu. Podczas kontroli nie stwierdzono w obrocie kwestionowanej partii produktu.
14. Powiadomienie alarmowe Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.16 z dnia 25.10.2011r., dot. produktu Bentonit C-CLAIR (E558), w którym stwierdzono zawyżoną zawartość arsenu i ołowiu. Wycofano z obrotu 7 sztuk x 10g kwestionowanej partii produktu.
15. Powiadomienie alarmowe Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.15 z dnia 14.10.2011r., dot. produktu pn. „Borowik szlachetny krojony”, kwestionowanego ze względu na wysoką zawartość rtęci. Nie stwierdzono w obrocie kwestionowanej partii produktu.
16. Powiadomienie alarmowe Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 01/2011 z dnia 08.07.2011r., dot. przekroczenia maksymalnego poziomu rtęci w suplemencie diety pn. „Ginkoflav Forte”. Nie stwierdzono w obrocie kwestionowanej partii produktu.

17. Powiadomienie alarmowe Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.14 z dnia 29.10.2011r., dot. przekroczenia dopuszczalnego poziomu migracji formaldehydu z powierzchni talerza z melaminy BELLO. Dystrybutor wycofał z obrotu 44 sztuki produktu.
18. Powiadomienie alarmowe Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011/10 z dnia 16.12.2011r., dot. pasztetu grzybowego, w którym stwierdzono obecność składnika alergennego – glutenu, niezgodnie z zamieszczoną deklaracją do sprzedaży jako produkt bezglutenowy. Właściciel sklepu wycofał w swoim zakresie 1 sztukę produktu.
19. Powiadomienie alarmowe Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.08 z dnia 28.10.2011r., dot. produktu pn. „Nestle Kaszka Ryżowa Jabłko”, w którym stwierdzono zawyżoną zawartość kadmu. Na podstawie przeprowadzonej kontroli sanitarnej w hurtowni stwierdzono, że w/w firma nie prowadzi ani nie prowadziła dystrybucji kwestionowanego produktu.
20. Powiadomienie alarmowe Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.01 z dnia 23.08.2011r., dot. przekroczenia dopuszczalnej ilości uwalnianego ołowiu z kieliszków TORINO CHERRY, pochodzących z Czech. Podczas kontroli nie stwierdzono w obrocie kwestionowanej partii produktu.
21. Powiadomienie alarmowe Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nr 2011.07 z dnia 01.09.2011r., dot. stwierdzenia obecności szkła w produkcie pn. „Rodzynki sułtańskie”. Dystrybutor wycofał z obrotu 24 opakowania kwestionowanej partii produktu.

10. Tytoń:

Podczas kontroli pracownicy w obiektach gastronomicznych Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie, zwracali uwagę na przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w zakładach gastronomicznych.

11. Nadzór nad obrotem grzybami świeżymi i przetworami grzybowymi:

W 2011 roku w sezonie grzybowym przeprowadzono 43 kontrole sanitarne stanowisk sprzedaży grzybów na targowiskach i w miejscach sprzedaży grzybów w ramach nadzoru nad obrotem grzybami. W wyniku kontroli stwierdzano, że osoby handlujące grzybami nie miały trudności z uzyskiwaniem atestu na grzyby, dzięki poprawnej organizacji pracy klasyfikatorów stwierdzono, że atest taki był możliwy do uzyskania tylko na targowisku miejskim w godzinach 7.00-15.00, natomiast na placach targowych zlokalizowanych na terenie Koszalina można było uzyskać atest na grzyby leśne od godz. 11.00 do 12.00. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości, sprzedawcy

we wszystkich punktach sprzedaży grzybów posiadali atesty wystawione przez uprawnionego klasyfikatora.

12. Współpraca z innymi inspekcjami, instytucjami i środkami masowego przekazu:

INSPEKCJA WETERYNARYJNA:

W 2011 roku przeprowadzono wspólnie 3 kontrole kiosków spożywczych na targowisku miejskim z mięsem, rybami i jajami z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Koszalinie. W jednym przypadku stwierdzono wprowadzanie do obrotu jaj nieoznakowanych. Nałożono mandat karny w wysokości 500 zł. W ślad za złożonymi interwencjami przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej trzy kontrole interwencyjne:

- zakładu garmazeryjnego produkującego kebab na potrzeby własnych punktów gastronomicznych,
- supermarketu ze sprzedażą wyrobów garmazeryjnych.

Powyższe interwencje dotyczyły:

- stwierdzenia sprzedaży kebabu nieprawidłowo wyprodukowanego i oznakowanego w zakładzie garmazeryjnym,
- uciążliwych zapachów pochodzących z zaplecza supermarketu,
- sprzedaży kości o niewłaściwych cechach organoleptycznych.

Zasadności powyższych interwencji nie potwierdzono w trakcie kontroli.

Ponadto współpracowano z:

Inspekcją Handlową, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Państwową Inspekcją Pracy, Inspekcją Farmaceutyczną, Wojskową Inspekcją Weterynaryjną, Organami Administracji Samorządowej oraz środkami masowego przekazu.

IV. SEKCJA HIGIENY PRACY

1. Charakterystyka ogólna:

W 2011 roku w ewidencji Sekcji Higieny Pracy znajdowało się 436 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 15769 pracowników. W narażeniu zawodowym pracowało 591 osób.

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej należał nadzór oraz kontrola w zakresie:

- przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy,
- przestrzegania obowiązków wynikających z ustawy o substancjach i preparatach chemicznych, cytostatykach, środkach ochrony roślin, produktach biobójczych, detergentach i prekursorach narkotyków kategorii 2 i 3,
- narażenia pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczymi szkodliwe

czynniki biologiczne w środowisku pracy.

W 2011 roku przeprowadzono 233 kontrole sanitarne w 176 zakładach pracy, w których zatrudnionych było 7481 pracowników.

Stwierdzonymi nieprawidłowościami w czasie kontroli było:

- brak pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy,
- przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych w środowisku pracy,
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- brak opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
- brak pomiarów natężenia oświetlenia elektrycznego w pomieszczeniach pracy,
- nieodpowiedni stan techniczny pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno- sanitarnych,
- brak oznakowania miejsca przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych,
- brak rejestru chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby,
- brak kart charakterystyki substancji niebezpiecznych,
- brak orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do pracy na danym stanowisku,
- brak stanowiskowych instrukcji bhp,
- brak instrukcji udzielania pierwszej pomocy medycznej,
- brak znaków nakazujących stosowanie środków ochrony indywidualnej,
- brak spisu stosowanych substancji niebezpiecznych,
- brak rejestru prac narażających na działanie szkodliwych czynników biologicznych,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych
- brak wyznaczonego miejsca przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych,
- brak natrysku ratunkowego,
- brak miejsca do higienicznego spożywania posiłków,
- brak miejsca do przechowywania odzieży własnej pracowników,
- nie przekazanie informacji do ZPWIS w Szczecinie o substancjach, preparatach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak rejestru prac narażających na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 62 decyzje administracyjne. Nałożono 9 mandatów karnych na łączną sumę 2950zł, w szczególności za nie przestrzeganie wymagań higieniczno – sanitarnych w

pomieszczeniach socjalnych. Ukarano również pracodawców za brak oznakowania pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno- sanitarnych znakiem graficznym i słownym, mówiącym o zakazie palenia wyrobów tytoniowych, a pracowników za nie przestrzeganie przedmiotowego zakazu.

2. Narazenie zawodowe na czynniki szkodliwe w środowisku pracy:

Na podstawie wyników pomiarów środowiskowych ustalono liczbę pracowników pracujących w przekroczeniach normatywów higienicznych czynników szkodliwych występujących w zakładach pracy na terenie Koszalina.

W porównaniu z rokiem ubiegłym przedstawia się to następująco:

Rok	Liczba osób pracujących w przekroczeniach normatywów higienicznych ogółem	Hałas	Pył	Substancje chemiczne	Drgania mechaniczne
2010	643	639	9	4	87
2011	591	517	46	28	0

Z powyższych danych wynika, że w 2011 roku w przekroczeniach normatywów higienicznych pracowało 591 osób, co oznacza, że liczba narażonych pracowników zmniejszyła się w stosunku do 2010 roku. Jest to wynikiem przede wszystkim zakupu nowych urządzeń emitujących hałas nieprzekraczający wartości najwyższych dopuszczalnych natężeń oraz zmniejszenia zatrudnienia w zakładach pracy, w których występują przekroczenia natężenia hałasu.

Wzrost liczby osób pracujących w przekroczeniach wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń czynników chemicznych (28 osób) był skutkiem nieodpowiedniego stanu technicznego urządzeń wentylacyjnych.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami normatywów higienicznych czynników pyłowych i chemicznych wydano decyzje dotyczące poprawy warunków pracy, które zostały wykonane. Przedsiębiorcy dokonali konserwacji urządzeń wentylacyjnych oraz zamontowali dodatkowe wyciągi wentylacyjne.

W kontrolowanych zakładach w roku 2011r. nie stwierdzono przekroczeń normatywów higienicznych dotyczących drgań mechanicznych.

3. Środki ochrony roślin:

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Koszalinie znajdowało się 8 obiektów prowadzących działalność w zakresie magazynowania i sprzedaży środków ochrony roślin, w tym 6 hurtowni i 2 sklepy. Kontrolę przeprowadzono w 2 sklepach, podczas których stwierdzono, że w kontakcie ze środkami ochrony roślin pracowało 5 osób, w tym 3 kobiety. Pracownicy posiadali aktualne badania lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy, przeszkolenia z zakresu BHP dotyczące stosowania środków ochrony roślin, wyposażeni byli w

odzież roboczą i ochronną. W magazynach znajdowały się stanowiskowe instrukcje BHP, spisy magazynowanych środków ochrony roślin, apteczki pierwszej pomocy oraz instrukcje udzielania pierwszej pomocy, odpowiednie regały (bądź palety) do przechowywania środków ochrony roślin, wentylacje mechaniczne, wyciągowe oraz grawitacyjne. W trakcie kontroli w jednym ze sklepów stwierdzono brak opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy sprzedawcy.

4. Substancje i preparaty chemiczne, w tym produkty biobójcze, leki cytostatyczne i prekursorzy narkotyków:

W 2011 roku w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji i mieszanin chemicznych przeprowadzono 30 kontroli sanitarnych, w tym 17 kontroli dotyczyło sprzedaży produktów biobójczych.

W kontrolowanych zakładach stwierdzono brak oznakowania miejsca przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych, brak kart charakterystyki substancji niebezpiecznych, brak spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, a także brak wyznaczonego miejsca przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz brak natrysku ratunkowego.

W 2011 r. w Koszalinie znajdowało się 12 zakładów stosujących w działalności zawodowej prekursorzy narkotyków kategorii 2 i 3, w tym 3 zakłady wprowadzające do obrotu prekursorzy narkotyków kategorii 2 i 3.

W zakresie wprowadzania do obrotu prekursorów narkotyków przeprowadzono 3 kontrole sanitarne w wyniku, których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Szczegółowej kontroli w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych zostały poddane uczelnie wyższe, laboratoria oraz podmioty wprowadzające do obrotu substancje i mieszaniny niebezpieczne oraz zakłady stosujące kwas siarkowy.

Osoby pracujące w kontakcie z preparatami niebezpiecznymi posiadały aktualne orzeczenia lekarskie bez przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku, wyposażone były w odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej, a także odbyły szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Pracownicy zapoznani zostali z kartami charakterystyk substancji i mieszanin niebezpiecznych.

Ponadto przeprowadzono kontrole w zakresie stosowania mieszanin niebezpiecznych i leków cytostatycznych w jednym zakładzie opieki zdrowotnej.

Podczas kontroli dotyczących leków cytostatycznych stwierdzono, że:

- wydzielone były pomieszczenia do przygotowywania leków cytostatycznych wyposażone w łoże laminarne bądź dygestorium,
- w pomieszczeniach do przygotowywania i przechowywania leków cytostatycznych znajdowały się oznakowane pojemniki na zużyte środki ochrony indywidualnej,
- wywieszane były szczegółowe instrukcje BHP dotyczące przygotowywania

- i podawania leków cytostatycznych,
- w oddziałach prowadzone były rejestry podawanych leków cytostatycznych,
- personel przygotowujący leki cytostatyczne stosował środki ochrony indywidualnej,
- sprzęt medyczny używany do podawania leków cytostatycznych był jednorazowego użytku,
- pracownicy posiadali aktualne zaświadczenia lekarskie, nie stwierdzono przeciwwskazań do pracy z cytostatykami.

W zakresie postępowania i stosowania z cytostatykami nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Ocena narażenia zawodowego na czynniki rakotwórcze:

W 2011 roku pod nadzorem Sekcji było 29 zakładów pracy, w których występowało narażenie na czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym. Ogółem narażonych było 130 osób, w tym 51 kobiet i 79 mężczyzn. Narażenie zawodowe na czynniki rakotwórcze występowało w kontakcie z chromianami i dichromianami, benzenem, związkami niklu, epoksyetanem, pyłem drewna twardego. Ponadto praca z czynnikami biologicznymi daje narażenie na wirusowe zapalenie wątroby, które może przekształcić się w chorobę nowotworową wątroby. W zakresie tym przeprowadzono 24 kontrole sanitarne. W 22 kontrolowanych zakładach prowadzone były rejestry prac i rejestry pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, pracodawcy przekazywali do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie coroczną informację o narażeniu na czynniki rakotwórcze, opracowali stanowiskowe instrukcje BHP oraz instrukcje postępowania na wypadek awarii. Pracownicy posiadali aktualne zaświadczenia lekarskie bez przeciwwskazań do pracy, wyposażeni byli w odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej, jak również byli poinformowani o narażeniu na czynniki rakotwórcze. Natomiast w dwóch obiektach stwierdzono brak przekazania informacji do ZPWIS w Szczecinie o substancjach, mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, brak rejestru prac narażających na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. W związku z powyższym wydano 2 decyzje administracyjne, które zostały wykonane.

6. Choroby zawodowe:

W roku sprawozdawczym wydano 24 decyzje dotyczące chorób zawodowych. Tylko w czterech przypadkach stwierdzono chorobę zawodową, a mianowicie:

- w trzech przypadkach obustronny zespół cieśni w obrębie nadgarstka,

- w jednym przypadku chorobę narządu słuchu.

W 20 przypadkach nie rozpoznano chorób zawodowych. W związku z tym wydane zostały decyzje o braku podstaw do stwierdzenia chorób zawodowych.

7. Działania profilaktyczne:

Zakłady pracy miały podpisane umowy z lekarzami posiadającymi uprawnienia do wykonywania badań profilaktycznych pracowników. Przeciwwskazań do prac na zajmowanych stanowiskach nie stwierdzono. Pracownicy wyposażeni byli w odzież roboczą oraz środki ochrony indywidualnej zgodnie ze sporządzonymi tabelami przydziału na danym stanowisku.

V.SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze:

W 2011r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w Koszalinie posiadała w swojej ewidencji 130 placówek, których działalność związana była z pobytem dzieci i młodzieży. Były to:

- żłobki- 6,
- przedszkola- 29,
- szkoły funkcjonujące samodzielnie i w zespołach szkół- 31,
- placówki kształcenia ustawicznego (warsztaty szkolne)- 1,
- szkoły wyższe- 3,
- placówki z pobytem całodobowym (domy studenckie, internaty, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, wioska dziecięca)- 7,
- placówki opiekuńczo- wychowawcze wsparcia dziennego (światlice)-10,
- placówki wychowania pozaszkolnego- 2,
- placówki rekreacyjne- 10,
- placówki sezonowe w oparciu o elektroniczną bazę MEN oraz prowadzące działalność w formie „otwartych drzwi- 31.

W w/w obiektach przeprowadzono łącznie 120 kontroli, w tym w obiektach stałych przeprowadzono 80 kontroli, w placówkach sezonowych 20 kontroli. Kontrolą objęto także dwie szkoły wyższe działające na terenie Koszalina oraz domy studenckie. Zarówno warunki sanitarne obydwu uczelni, jak i warunki mieszkalne, jakie się zapewnia studentom stacjonarnym w domach studenckich są dobre.

Zgodnie z przeprowadzoną w 2010 roku reorganizacją w obrębie inspekcji sanitarnej pod nadzór sanitarny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie przekazane zostały takie placówki z terenu miasta Koszalina (organem prowadzącym jest powiat grodzki) jak: Bursa Międzyszkolna w Koszalinie przy ul. Jana Pawła II, Pałac Młodzieży, Specjalny

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz 9 typów szkół średnich: I Liceum Ogólnokształcące w Koszalinie, II Liceum Ogólnokształcące w Koszalinie, Zespół Szkół nr 1, Zespół Szkół nr 2, Zespół Szkół nr 3, Zespół Szkół nr 7, Zespół Szkół nr 8, Zespół Szkół nr 9, Zespół Szkół nr 10 w Koszalinie.

W 2011r. odnotowaliśmy liczne zmiany w liczbie nadzorowanych przez Powiatową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Koszalinie placówek. Zarejestrowaliśmy nowe placówki, takie jak:

1. Żłobek Niepubliczny „Koala” w Koszalinie przy ul. Prosta 10,
2. Żłobek „Puchatek” w Koszalinie przy ul. Dokerów 6A,
3. Niepubliczne Specjalistyczne Przedszkole Terapeutyczne „Mały Książę” w Koszalinie przy ul. Dywizji Drezdeńskiej 13,
6. Punkt Przedszkolny „Zaczarowany Domek” w Koszalinie przy ul. Kruczej 8,
7. Wspólnota Młodzieżowa S.O.S Wioska Dziecięca w Koszalinie przy ul. Zdobywców Wału Pomorskiego 71.

Zlikwidowano 2 placówki:

1. Zespół Kolegiów Nauczycielskich w Koszalinie przy ul. Leśnej 1,
2. Policealną Szkołę Medyczną w Koszalinie przy ul. Leśnej 1.

W 2011r. przeprowadzono remont generalny w Przedszkolu Nr 22 w Koszalinie przy ul. Chałubińskiego 22. W roku ubiegłym oddano do użytkowania nowo wybudowaną salę gimnastyczną przy Gimnazjum nr 6 w Koszalinie ul. Dąbka 6. Dwie placówki tj. Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące działające przy Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Ducha Świętego w Koszalinie przy ul. St. Staszica 38 zostały przeniesione do nowo wybudowanego trzykondygnacyjnego budynku szkolnego, przy którym także oddano do użytkowania boisko wielofunkcyjne (do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, tenisa ziemnego, lekkoatletyki).

W 2011r. w 4 placówkach przeprowadzono również modernizację bloków żywienia:

- Przedszkole nr 22 w Koszalinie, ul. Chałubińskiego 22,
- Szkoła Podstawowa nr 17 w Koszalinie, ul. Wańkowicza 11,
- Zespół Szkół nr 12 w Koszalinie, ul. Połczyńska 71a,
- Szkoła Podstawowa w Bobolicach, ul. Szkolna 1.

W 2011r. wydano ogółem 8 decyzji administracyjnych mających na celu poprawę stanu sanitarno-technicznego placówek. Dotyczyły one takich placówek, jak:

1. Przedszkole nr 15 w Koszalinie ul. St. Staszica 11 (nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno- technicznego parkietu w czterech salach zabaw dla dzieci – termin wykonania 31.08.2012r.),

2. Gimnazjum nr 9 w Koszalinie ul. St. Staszica 6 (decyzja przedłużająca – nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego toalet dla dziewcząt i chłopców:
na parterze - termin wykonania 31.12.2014r.
na I piętrze - termin wykonania 31.12.2013r.
na II piętrze- termin wykonania 31.12.2012r.),
3. Zespołu Szkół Sportowych w Koszalinie ul. Zwycięstwa 117 (decyzja przedłużająca - nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego wykładziny podłogowej w trzech salach lekcyjnych – termin wykonania 31.08.2012r.),
4. Szkoły Podstawowej nr 17 w Koszalinie ul. Wańkowicza 11 (decyzja przedłużająca - nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego podłogi w dwóch salach gimnastycznych (524m² i 240m²),
5. Szkoły Podstawowej nr 10 w Koszalinie ul. F. Chopina 42 (decyzja przedłużająca -nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego okna na korytarzu – 30.11.2011r. -wykonano),
6. Przedszkola nr 23 w Koszalinie ul. Limanowskiego 33 (nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno- technicznego łazienki dla 3 i 4- latków- termin wykonania 31.08.2012r.),
7. Przedszkola nr 3 w Koszalinie ul. Zwycięstwa 188 (nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego parkietu w sali zabaw 5- latków- termin wykonania 31.08.2012r.),
8. Szkoły Podstawowej nr 7 w Koszalinie ul. Wojska Polskiego 36 (nakaz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego:
  - stolarkę okienną i drzwiową w przebieralniach przy sali gimnastycznej do 31.12.2012r.,
  - podłóg w trzech salach zajęć lekcyjnych - do 31.08.2012r.,
  - ścian i sufitów w sali lekcyjnej- do 31.08.2012r. i w dwóch pomieszczeniach przebieralni przy sali gimnastycznej -1.03.2012r.,
  - siatki oddzielającej magazyn od przebieralni -1.12.2012r.wykonano.

Stwierdza się, że w 2011 roku na terenie miasta Koszalina kontynuowane były działania na rzecz poprawy stanu sanitarno- technicznego szkół oraz innych placówek oświatowo wychowawczych. W dużej mierze odbywa się to przy udziale środków finansowych pozyskiwanych z europejskich funduszy unijnych. W wielu placówkach przeprowadzono szereg prac remontowych o różnym zakresie m.in. termomodernizację budynków szkolnych, wykonano nowe elewacje zewnętrzne, wymieniono stolarkę okienną, instalację centralnego ogrzewania. Sukcesywnie prowadzone są kompleksowe remonty zaplecza sanitarnego, poprawił się nieznacznie stan techniczny sal dydaktycznych i ciągów komunikacyjnych. W większości szkół dobrze są zorganizowane i wyposażone sale komputerowe. Część szkół posiada jeszcze niski standard pomieszczeń higieniczno- sanitarnych, stąd wskazane byłoby przeprowadzenie

w nich remontów kapitalnych, co w sposób istotny poprawiłoby możliwość utrzymania w nich czystości i porządku.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami we wszystkich placówkach na terenie Koszalina w pomieszczeniach sanitarnych przy umywalkach do mycia rąk zapewniona jest bieżąca ciepła woda. W większości placówek toalety dla uczniów wyposaża się w ręczniki papierowe, mydło płynne w dozownikach, papier toaletowy. Zachowana jest czystość bieżąca pomieszczeń. We wszystkich skontrolowanych na terenie miasta szkołach podstawowych zapewniona została zgodnie z obowiązującymi wymogami prawnymi możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.

W nadzorowanych przedszkolach od 2 lat prowadzona jest ochrona piaskownic przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi w postaci przykryć piaskownic w czasie przerw w ich użytkowaniu, wygrabiania nieczystości, wymianie piasku przed rozpoczęciem sezonu zabaw w piaskownicy.

We wszystkich nadzorowanych placówkach oświatowych zastosowano się do obowiązującego całkowitego zakazu palenia wyrobów tytoniowych na ich terenie- nie funkcjonują palarnie, a także umieszczone są w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia tytoniu. Za niestosowanie się do wymogów przepisów prawnych regulujących tę kwestie, państwowa inspekcja sanitarna ma obowiązek ukarania.

2. Higiena procesu nauczania (ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych, higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych):

W 2011r. higieniczną oceną rozkładów zajęć lekcyjnych dokonano w 38 placówkach, 194 oddziałach. Nieprawidłowości stwierdzono w 3 szkołach, 16 oddziałach. Najczęściej występujące nieprawidłowości w planach lekcji dotyczyły:

- przekroczenia dopuszczalnej maksymalnej liczby godzin w poszczególnych dniach na przestrzeni tygodnia,
- występowania różnicy 2 godzin lekcyjnych i więcej pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia.

W stosunku do roku 2010 zauważono znaczną poprawę w planowaniu przerw międzylekcyjnych dla dzieci. Na usunięcie w/w nieprawidłowości każdorazowo wydano doraźne zalecenia. Podobnie, jak w 2010r. zauważalna jest poprawa w dostosowaniu mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci. W 2011r. oceniono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów i przedszkolaków ogółem w 45 placówkach, w 49 oddziałach (21 przedszkoli, 11 szkół podstawowych, 7 gimnazjów i 6 zespołów szkół). Analizie poddano 1038 stanowisk. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W roku 2010 i 2011 nie stwierdzono zagęszczenia dzieci w klasach. W 2011r. podobnie jak w 2010r. dwuzmianowość występowała w 2 placówkach (Szkoła Podstawowa nr 9 w Koszalinie, Szkoła Podstawowa nr 18 w Koszalinie). Zajęcia rozpoczynały się

o godzinie 8.00, a ostatnie kończyły się najpóźniej o 16.15. W szkołach, w których brakowało dostatecznej ilości sal dydaktycznych stosowano dwuzmianowość w kl. I-III, ostatnie zajęcia kończyły się o godzinie 14.25 lub 15.15. W 2011r. w sezonie grzewczym dokonano pomiarów temperatury w 51 szkołach, w 105 pomieszczeniach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

3. Infrastruktura do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego i wyposażenie w sprzęt sportowy:

Odnotowujemy poprawę infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Dzieje się to w dużej mierze dzięki wybudowanym na terenie naszego miasta boiskom ogólnodostępnym „Orlik 2012”. Cztery orliki znajdują się pod nadzorem szkół: SP 4, SP 10, SP 17, SP 18.

Wszystkie szkoły podstawowe na terenie miasta posiadają własne sale do prowadzenia zajęć sportowych. Również 5 gimnazjów nr 2, 6, 7, 11, Gimnazjum Katolickie mają sale pełnowymiarowe oraz boiska szkolne.

W 3 szkołach nie ma infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego(zarówno brak sali, jak i boiska). Należą do nich:

1. Liceum Ogólnokształcące „Computer College” w Koszalinie,
2. Publiczne Technikum Informatyczne „Computer College” w Koszalinie,
3. Zespół Szkół Plastycznych w Koszalinie.

Ubogą infrastrukturę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego ma pomimo posiadanego profilu sportowego Zespół Szkół Sportowych przy ul. Zwycięstwa 117. Posiada małą siłownię, dwie sale, w tym jedną rekreacyjną, bez zaplecza sanitarnego.

Młodzież szkół, których baza do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego jest niewystarczająca korzystała z sal i boisk innych placówek lub obiektów miasta tj. stadionu „Bałtyk” w Koszalinie, hali „Gwardii”, hali sportowej i basenu „KOSiR”, sali sportowej przy ul. Orlej, sali gimnastycznej należącej do Centrum Kształcenia Ustawicznego przy ul. Jana Pawła II oraz boisk „Orlik”, usytuowanych w różnych rejonach miasta.

W roku 2011 powstał wielofunkcyjny kompleks sportowy (pełnowymiarowa sala gimnastyczna oraz boiska sportowe) przy Gimnazjum nr 6 w Koszalinie przy ul. Dąbka 6. Również oddano do użytkowania boisko wielofunkcyjne (do uprawiania koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, tenisa ziemnego, lekkoatletyki) dla Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego działającego przy Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Ducha Świętego w Koszalinie przy ul. St. Staszica 38.

W 2011r. we wszystkich szkołach przy salach gimnastycznych oraz boiskach umieszczone były wymagane tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.

Placówki szkolne jeszcze w dużej mierze posiadają sprzęt sportowy przestarzały, który nie posiada certyfikatów bezpiecznego użytkowania. Jest on sukcesywnie wymieniany na nowy posiadający certyfikat.

4. Ocena warunków sanitarno- higienicznych dla dzieci 6 letnich w tzw. oddziałach zerowych:

We wszystkich publicznych przedszkolach i w większości szkół podstawowych funkcjonują tzw. oddziały zerowe dla dzieci 6 letnich. Takie oddziały nie są utworzone w pięciu prywatnych przedszkolach i dwóch szkołach podstawowych i w trzech zespołach szkół. W większości oddziałów zapewnione zostały odpowiednie warunki do nauki (m.in. powierzchnia 2, 5m na dziecko, wydzielona część rekreacyjna, meble dostosowane były do wysokości dzieci, posiadały certyfikaty, pomieszczenia sanitarne dostosowano do wysokości dzieci, możliwość korzystania z placu rekreacyjnego).

5. Inne formy wychowania przedszkolnego:

Na terenie miasta działają 4 placówki opieki nad dziećmi określane, jako inne formy wychowania przedszkolnego. Trzy spośród nich są to placówki prywatne, jedna prowadzona przez TPD (w obecnej chwili działalność zawieszona). Wszystkie posiadały pozytywną opinię Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie.

W 2011r. do Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży wniesione zostały 3 interwencje na niewłaściwe warunki sanitarne w placówkach, z czego 2 uznano za zasadne. Jedna dotyczyła wystąpienia wśród dzieci w przedszkolu wszawicy, druga dotyczyła drobnych usterek technicznych w toalecie uczniów (usterka została natychmiast usunięta). Ponadto złożona została też interwencja na stan sanitarny ogólnodostępnej sali zabaw dla dzieci, z której również korzystały grupy przedszkolne. W tym przypadku osobę winną zaniedbań ukarano mandatem karnym w wysokości 50 zł.

6. Profilaktyczna opieka zdrowotna:

Podobnie, jak w latach poprzednich opieka medyczna w szkołach na terenie Koszalina zapewniona była tylko formie zadaniowej opieki pielęgniarzkiej (w razie potrzeby lub raz w miesiącu). Opiekę lekarską nad uczniem sprawuje lekarz podstawowej opieki zdrowotnej. W przedszkolach i żłobkach nie zapewnia się w żadnej formie opieki medycznej.

Docierają do nas sygnały od rodziców dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół o występowaniu wśród dzieci wszawicy. Wszawica nie jest chorobą zakaźną, stąd nie jest zgłaszana przez lekarza podstawowej opieki do

państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. Wg przepisów o organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą pielęgniarka może podjąć w stosunku do ucznia czynności kontrolne związane z higieną osobistą ucznia, lecz zawsze w porozumieniu z opiekunami dziecka. Przy powtarzających się nawrotach wszawicy, czy też świerzbu, co wskazuje na problemy w środowisku rodzinnym dziecka, winien zostać powiadomiony Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w celu udzielenia pomocy rodzinie w zakresie opiekuńczo-wychowawczym.

W 2011r. w Przedszkolu nr 15 w Koszalinie przy ul. St. Staszica wystąpiło zbiorowe zachorowanie ze strony przewodu pokarmowego wywołanego pałeczką *Salmonelli Enteritidis*. Na 265 dzieci uczęszczających do Przedszkola nr 15 zachorowało 96 dzieci. Troje dzieci było hospitalizowane. Przeprowadzona kontrola w obszarze nadzorowanym przez Sekcję Higieny Dzieci i Młodzieży nie stwierdziła żadnych nieprawidłowości. Uchybienia stwierdzono w pionie żywienia. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie zgłosił popełnienie przestępstwa Komendzie Miejskiej Policji w Koszalinie.

7. Dożywianie uczniów w szkołach:

Na podstawie uzyskanych podczas kontroli informacji od dyrektorów szkół dożywianie uczniów prowadzone było głównie w formie obiadów dwudaniowych (w 3 wydawane były obiady jednodaniowe). Na 31 skontrolowanych placówek żywienia prowadzone było w 18. Na 1290 wszystkich uczniów spożywających obiady w szkole, 518 z nich miało dofinansowanie z MOPS-u.

W ramach dwóch programów unijnych we wszystkich skontrolowanych szkołach podstawowych, dzieci z klas I-III otrzymywały mleko w kartonie (objęło to 4445 uczniów) oraz w ramach drugiego programu dla szkół dzieci otrzymywały owoce i warzywa (1827).

8. Wypoczynek dzieci i młodzieży na terenie miasta:

Na terenie Koszalina z roku na rok coraz rzadziej jest organizowany dla dzieci przyjezdnych wypoczynek letni w oparciu o istniejącą bazę (np. szkoły, internaty). Zgodnie z informacją zawartą w elektronicznej bazie wypoczynku na terenie Koszalina zorganizowana została tylko 1 forma wyjazdowa tzw. wypoczynek w obiekcie używanym okazjonalnie (szkoła). Były to obozy sportowe. Odbywały się, podobnie jak w latach ubiegłych, w Zespole Szkół nr 11 w Koszalinie przy ul. Jabłoniowej 23. Na obozach wypoczywało 218 uczestników. Nie stwierdzono nieprawidłowości w trakcie trwania wypoczynku. Podobnie jak w latach ubiegłych, dla dzieci pozostających w mieście, kluby osiedlowe oraz środowiskowe ogniska wychowawcze TPD, zorganizowały

wypoczynek w miejscu zamieszkania zarówno w okresie ferii zimowych, jak i letnich. Były to następujące placówki:

1. Klub Osiedlowy KSM „W Klocku” w Koszalinie, ul. Śniadeckich 1F,
2. Klub Osiedlowy KSM „Przylesie” w Koszalinie, ul. Szenwalda 2,
3. Centrum Rozrywki „Na Pięterku” w Koszalinie, ul. Jana Pawła II 15 a,
4. Klub Osiedlowy KSM „Kanion” w Koszalinie, ul. Krzyżanowskiego 26,
5. Klub Osiedlowy KSM „Nasz Dom” w Koszalinie, ul. Zwycięstwa 148,
6. Klub Osiedlowy KSM „Na Skarpie” w Koszalinie, ul. Na Skarpie 17,
7. Katolicka Szkoła Podstawowa w Koszalinie, ul. St. Staszica 38,
8. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD „Grono” w Koszalinie, ul. Piłsudskiego 11-15,
9. Środowiskowe Ognisko wychowawcze TPD „Północ” w Koszalinie, ul. Wańkowicza 82,
10. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD „Horyzont” w Koszalinie, ul. Bałtycka 2/4,
11. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD „Zacisze” w Koszalinie, ul. Ruszczyca 14.

Kluby i ogniska posiadały dobre warunki sanitarno- techniczne. Są to obiekty całoroczne znajdujące się pod stałym nadzorem sanitarnym Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 2011 roku nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości w trakcie trwania wypoczynku. Przeprowadzono łącznie 20 kontroli placówek w trakcie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży. W okresie letnim skontrolowane zostało działające całorocznie Szkolne Schronisko Młodzieżowe przy ul. Gnieźnieńskiej 3 w Koszalinie. Schronisko ma bardzo dobre warunki sanitarno-techniczne. Sezon letni i zimowy w 2011 roku pod względem bezpieczeństwa sanitarnego przebiegł bez zastrzeżeń. Nie odnotowano interwencji, nie wystąpiły zachorowania zbiorowe.

VI. NADZÓR ZAPOBIEGAWCZY

W ramach posiadanych kompetencji ustawowych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie w roku 2011 zrealizował na terenie miasta Koszalina obowiązki, które obejmowały następujące zagadnienia:

1. Opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Koszalinie w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Koszalina, w 2011r. uzgodniono 3 projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz 1 projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Koszalina.

Projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Koszalina dotyczyły:

- terenu położonego między ulicami Janka Stawisińskiego, Gnieźnieńską, 4-go Marca i rzeką Dzierżęcinką w Koszalinie. W projekcie wyznaczone zostały tereny pod zabudowę: mieszkaniową jednorodziną i wielorodzinną, usługową, usług administracji, oświaty, zdrowia oraz tereny sportu i rekreacji, tereny zieleni urządzonej; tereny zabytkowego cmentarza; tereny wód powierzchniowych śródlądowych (rzeka Dzierżęcinka); tereny obiektów gazowniczych, tereny obiektów elektroenergetycznych; tereny ulic publicznych klasy głównej, zbiorczej, dojazdowej i ulic wewnętrznych;
- terenu zawartego między ulicami: Fałata, Monte Cassino, Pileckiego, Piłsudskiego i Orłąt Lwowskich w Koszalinie pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo- usługową, jednorodziną, usługową, wielorodzinną, zamieszkania zbiorowego, usług sakralnych, opieki zdrowotnej, społecznej, usług oświaty, sportu i rekreacji, usług komunikacji i stacji paliw oraz tereny zieleni urządzonej i parkowej, tereny komunikacji i infrastruktury technicznej, dróg publicznych - głównych, lokalnych, dojazdowych, wewnętrznych, ciągu pieszego, infrastruktury technicznej;
- obszaru zawartego między ulicami: Marszałka Józefa Piłsudskiego, Tytusa Chałubińskiego i Leśną oraz lasem w Koszalinie. Celem planu była zmiana zapisów obowiązującego planu, dla zapewnienia możliwości realizacji inwestycji niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Koszalina dotyczył terenu położonego w centrum miasta Koszalina pomiędzy ulicami: Krakusa i Wandy, Stawisińskiego i Gwardii Ludowej oraz alejami: Monte Cassino i Armii Krajowej. Przedmiotem zmiany planu było umożliwienie przyłączenia obiektów istniejących i projektowanych do istniejących i projektowanych sieci ciepłowniczych lub zaopatrzenie w ciepło z indywidualnych, bezemisyjnych źródeł ciepła.

Ponadto wydano w formie opinii sanitarnej 4 uzgodnienia dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej dla 2 projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz dla 2 projektów zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2. Uczestniczenie w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.

W roku 2011 r. na wnioski złożone przez Pana Prezydenta Miasta Koszalina oraz Urząd Miejski w Koszalinie w sprawie zajęcia stanowiska o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko z określeniem jego

zakresu dla 1 planowanego przedsięwzięcia polegającego na budowie stacji obsługi samochodów ciężarowych i autobusów SCANIA w Koszalinie stwierdzono potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla 11 planowanych przedsięwzięć biorąc pod uwagę rodzaj i zakres przedsięwzięcia. Planowane przedsięwzięcia obejmowały: budowę stacji paliw, punkt zbiórki i magazynowania odpadów, budowę warsztatu naprawy instalacji elektrycznych samochodów osobowych i dostawczych, budowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z odgałęzieniami oraz kanalizacji tłocznej wraz z przepompownią ścieków w rejonie ulic Połczyńskiej i Sarzyńskiej, budowę sieci kanalizacji sanitarnej na osiedlu Raduszka.

3. Uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wydano 3 uzgodnienia na etapie warunków realizacji przedsięwzięć. Uzgodnienia dokonywane były na wniosek Prezydenta Miasta Koszalina oraz Urzędu Miejskiego w Koszalinie. Dotyczyły one przedsięwzięć między innymi takich jak: budowa krematorium w kompleksie domu pogrzebowego „Wrotniewscy”, przebudowa ulicy Moniuszki od skrzyżowania z ulicą Zwycięstwa do skrzyżowania z ulicą Piłsudskiego w Koszalinie, budowa i przebudowa dróg stanowiących zewnętrzny pierścień układu komunikacyjnego miasta Koszalina.

4. Opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Wydano 23 opinie sanitarne w oparciu o analizę przedłożonych projektów technologicznych w ramach zmiany sposobu użytkowania lokali istniejących na planowaną działalność. Analizowane były projekty technologiczne, w których planowano działalność w zakresie:

- produkcji i obrotu środkami spożywczymi dla punktu małej gastronomii, restauracji, bufetu, pawilonu handlowego,
- prowadzenia prywatnej indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej: gabinetów stomatologicznych, gabinetu lekarskiego,
- spełnienia wymagań przy adaptacji lokali na placówki oświatowe innej formy wychowania przedszkolnego. Wydano opinie dla: żłobka, szkoły muzycznej, przedszkola niepublicznego, placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- zmiany funkcji istniejących lokali na zakłady usługowe: kosmetyczne, fryzjerskie, odnowy biologicznej, masażu, fizjoterapii.

Uzgodniono 1 projekt dla inwestycji nowo projektowanej: projekt pawilonu handlowego.

5. Dokonywanie odbiorów obiektów na etapie uruchomienia działalności:

Na wniesione przez inwestorów zawiadomienia o zakończeniu budowy nowych obiektów i zamiarze przystąpienia do użytkowania oraz po zmianie sposobu użytkowania pomieszczeń przeprowadzono na terenie miasta Koszalina 88 odbiorów. Uczestniczo w odbiorze nowych obiektów, były to między innymi: Budynek Inżynierii Materiałowej Politechniki Koszalińskiej, budynek Ośrodka Radioterapii wraz z 35- łóżkowym Oddziałem Szpitalnym, Szpitalny Oddział Ratunkowy, Szkoła Katolicka- Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące oraz Oddział Przedszkolny przy ul. Ks. St. Staszica, sala gimnastyczna przy Gimnazjum Nr 6, Żłobek Niepubliczny „Koala” przy ul. Prostej, budynki handlowo- usługowe sieci Biedronka, Lidl, McDonald's, hala produkcyjno-magazynowa GIPO, stacja diagnostycznej kontroli pojazdów i myjni samochodowej przy ul. Bohaterów Warszawy, myjnia samochodowa przy ul Franciszkańskiej.

Odbierane obiekty zbudowane zostały w oparciu o uzgodnione pod względem wymagań higieniczno - zdrowotnych projekty budowlane i spełniały te wymagania. Przy odbiorach inwestorzy posiadali wynik z badania laboratoryjnego wody oraz protokół z badania skuteczności wentylacji.

W związku ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń przeprowadzono odbiory w obiektach o funkcji usługowej, handlowej i gastronomicznej.

Były to: zakłady opieki zdrowotnej - Oddział Chirurgii Naczyniowej oraz Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej w Szpitalu Wojewódzkim, Międzynarodowe Centrum Onkoterapii na terenie Szpitala Wojewódzkiego, Poradnia Chorób Metabolicznych Szpitala Wojewódzkiego, Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc dla Dzieci i Młodzieży przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc, Oddziału Psychiatrycznego przy ul. Słonecznej, niepubliczny zakład opieki zdrowotnej „TROSKA”, prywatne gabinety lekarskie prowadzone w ramach indywidualnej praktyki lekarskiej: okulisty przy ul. Szpitalnej, lekarski przy ul. Nowowiejskiego i przy ul. Morskiej, stomatologiczny przy ul. Batalionów Chłopskich, ul. Spółdzielczej, ul. Młyńskiej, ul. Greckiej i ul. Wąwozowej, psychiatryczny przy ul. Moniuszki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie, tatuażu, odnowy biologicznej, Żłobek Miejski „Puchatek”, Niepubliczne Specjalistyczne Przedszkole Terapeutyczne, Przedszkole Niepubliczne „Edukoland” i „Jaś i Małgosia”, punkt przedszkolny, klub dziecięcy „Żabka”, Filia Centrum Nauki i Biznesu „Żak”, placówka opiekuńczo wychowawcza typu socjalizacyjnego-Młodzieżowej Wspólnoty Mieszkaniowej SOS, sklepy spożywcze, punkty małej gastronomii, restauracja, apteki, hurtownia farmaceutyczna.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Kierunki działań Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w roku 2011 wynikały z zapisów ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, działań zalecanych przez Światową Organizację Zdrowia, Komisję Europejską, Główny Inspektorat Sanitarny, a także z sytuacji epidemiologicznej oraz bieżących potrzeb zdrowotnych ludności.

Do priorytetowych zamierzeń należało:

1. Zadania wynikające z „Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce (POZNPT). Cele i zadania na lata 2010-2013” w tym koordynowanie programów edukacji antytytoniowej realizowanej w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach oraz kampanii społecznych.
2. Realizacja powiatowego POZNPT na rok 2011, wynikającego z lokalnych potrzeb w zakresie edukacji antytytoniowej i ograniczania palenia tytoniu.
3. Kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych dotyczących prawidłowego żywienia i promocji aktywności fizycznej w oparciu o założenia programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” w szkołach podstawowych i gimnazjach.
4. Realizacja programu „Profilaktyki HCV” w szkołach ponadgimnazjalnych i zakładach opieki zdrowotnej.
5. Realizacja zadań wynikających z założeń „Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV opracowanego na lata 2007-2011” oraz bieżących potrzeb ludności.
6. Integrowania działań we współpracy z władzami rządowymi, samorządowymi, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym, według lokalnych potrzeb i możliwości.

1. Interwencje programowe realizowane przez Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia:

1.1. Program prozdrowotny „Trzymaj Formę”.

Celem programu była edukacja w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród dzieci i młodzieży szkolnej poprzez naukę zasad zbilansowanej diety i aktywnego stylu życia w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Program przeznaczony dla uczniów klas I- III szkół gimnazjalnych i uczniów klas V- VI szkół podstawowych.

Ogólna liczba szkół realizujących program -8.

Liczba szkół gimnazjalnych w Koszalinie realizujących program- 7 w tym w Zespołach Szkół- 3.

Liczba szkół podstawowych w Koszalinie realizujących program- 4,
w tym w Zespołach Szkół- 3.

W ramach realizacji programu Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie w dniu 08.11.2011r. w Szkole Podstawowej nr 9 w Koszalinie zorganizowała międzyszkolny konkurs prozdrowotny pt. „III Mini Targi o Zdrowym Stylu Życia”. Konkurs skierowany był do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych realizujących program edukacyjny „Trzymaj Formę”.

Głównym celem „mini targów” było zainteresowanie dzieci i młodzieży tematyką zdrowotną, a w szczególności zasadami zdrowego odżywiania oraz różnorodnymi formami aktywnego spędzania czasu wolnego.

Do konkursu zgłosiły się 4 szkoły z terenu miasta Koszalina tj. Gimnazjum nr 4 w Koszalinie, Gimnazjum nr 9 w Koszalinie, „Nasza Szkoła” w Koszalinie i Szkoła Podstawowa nr 22 w Koszalinie. Komisja konkursowa przyznała I miejsce dla Szkoły Podstawowej i Gimnazjum Językowego „Nasza Szkoła” w Koszalinie. Uczestnicy konkursu otrzymali w nagrodę zestawy sportowe oraz bilety wstępu na basen i dyplomy. Nagrody ufundowane przez Zarząd Obiektów Sportowych w Koszalinie i Urząd Miejski w Koszalinie. W ramach realizacji programu tak jak w edycjach poprzednich zwracano szczególną uwagę na dożywianie uczniów w stołówkach szkolnych, na spożywanie przez nich drugiego śniadania oraz urozmaicanie i wzbogacanie sklepików szkolnych zdrową żywnością.

1.2. „Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu”:

Celem programu było ukazanie zysków płynących z niepalenia oraz zagrożeń wynikających z czynnego i biernego palenia tytoniu. Program ten służył motywowaniu palaczy, a przede wszystkim młodzieży do zaprzestania palenia tytoniu i prób rzucania palenia.

Program adresowany był do mieszkańców miasta Koszalina.

W ramach obchodów „Światowego Dnia bez Tytoniu” Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie w dniu 31.05.2011r. zorganizowała przemarsz dla dzieci przedszkolnych pt. „Mamo, Tato, nie pal przy mnie”.

Przedsięwzięcie skierowane było do dzieci przedszkolnych ich opiekunów i rodziców.

Głównym celem happeningu było zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Cele szczegółowe to przede wszystkim wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, przedstawienie szkodliwego wpływu dymu tytoniowego na zdrowie osób palących i biernych palaczy, ochrona płodu przed skutkami palenia tytoniu przez kobiety w ciąży oraz promowanie zdrowego, wolnego od dymu tytoniowego stylu życia.

Do przemarszu przystąpiło 7 przedszkoli z terenu miasta Koszalina tj. Przedszkole nr 3 w Koszalinie, Przedszkole nr 7 w Koszalinie, Przedszkole nr 9 w Koszalinie, Przedszkole nr 10 w Koszalinie, Przedszkole nr 13 w Koszalinie, Przedszkole nr 14 w Koszalinie i Przedszkole nr 21 w Koszalinie.

W ramach obchodów „Światowego Dnia bez Tytoniu” Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie w dniu 11.05.2011r. w Teatrze Variete Muza w Koszalinie zorganizowała na etapie powiatowym „VI Festiwal Piosenki o Zdrowiu”. Konkurs skierowany był do dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Celem Festiwalu było zainteresowanie dzieci, młodzieży i ich opiekunów tematyką zdrowia, zainspirowanie uczestników do poszukiwań treści prozdrowotnych i nowych form wyrazu oraz aktywizacja środowisk szkolnych w zakresie działań prozdrowotnych. Do festiwalu przystąpiło 7 przedszkoli, 4 szkoły podstawowe i 2 gimnazja z terenu miasta Koszalina. Komisja konkursowa w kategorii przedszkola przyznała I miejsce dla Przedszkola nr 9, nr 12, nr 13, nr 14, nr 16, nr 23 i Przedszkola Integracyjnego w Koszalinie. W kategorii szkoły podstawowej I miejsce dla Szkoły Podstawowej nr 6 w Koszalinie, miejsce III dla Szkoły Podstawowej nr 5 z Zespołu Szkół nr 13 w Koszalinie oraz wyróżnienie dla Szkoły Podstawowej nr 17 w Koszalinie i Szkoły Podstawowej nr 18 w Koszalinie. W kategorii gimnazjum II miejsce Gimnazjum nr 5 z Zespołu Szkół nr 13 w Koszalinie i miejsce III dla Gimnazjum nr 11 w Koszalinie.

W ramach prowadzonych działań Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w dniu 23 listopada 2011r. w sali konferencyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie zorganizowała konferencję prasową dotyczącą realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce w tym realizacja kampanii społecznej pt. „Miasta wolne od dymu”. W konferencji udział wzięło 6 przedstawicieli lokalnych mediów tj. Dziennik Koszaliński Miasto, Głos Koszaliński, Tygodnik Teraz Koszalin, Radio Koszalin, Radio PLUS/ESKA, Telewizja Kablowa MAX Koszalin. W ramach konferencji przedstawiono prezentację dotyczącą profilaktyki palenia tytoniu i kampanii społecznej, odbyła się również emisja spotu kampanii społecznej pt. „Miasta wolne od dymu”.

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie w dniu 17.11.2011r. w ramach obchodów „Światowego Dnia Rzucania Palenia” we współpracy z Koszalińską Biblioteką Publiczną w Koszalinie zorganizowała międzyprzedszkolny konkurs na inscenizację pt. „Nie pal przy mnie, proszę”. Głównym celem konkursu było zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Do konkursu zgłosiło się 5 przedszkoli z terenu miasta Koszalina.

Komisja konkursowa przyznała I miejsce dla Przedszkola nr 9, nr 10, nr 12, nr 21 i nr 23 w Koszalinie. Uczestnicy konkursu otrzymali w nagrodę zabawki i

dyplomy ufundowane przez Urząd Miejski w Koszalinie. Imprezę poprowadzili „Klauni Kulki”, którzy w swoich gagach nawiązywali do profilaktyki palenia tytoniu.

W ramach obchodów „Światowego Dnia Rzucania Palenia” Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie w dniu 23.11.2011r. w sali konferencyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie rozstrzygnęła konkurs na prezentację multimedialną. Konkurs skierowany był do uczniów szkół gimnazjalnych.

Celem głównym konkursu było upowszechnienie wiedzy dotyczącej szkodliwości wynikających z czynnego i biernego palenia papierosów.

Cele szczegółowe to przede wszystkim promocja zdrowego stylu życia wolnego od dymu tytoniowego, zwiększenie wrażliwości na dym tytoniowy oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywamy w zadymionych pomieszczeniach. Do konkursu zgłosiły się 3 szkoły z terenu miasta Koszalina, tj. Gimnazjum nr 11 w Koszalinie, Katolickie Gimnazjum w Koszalinie i Gimnazjum Językowe „Nasza Szkoła” w Koszalinie. Uczestnicy konkursu otrzymali w nagrodę słuchawki muzyczne, kubki z logo akcji antytytoniowej i dyplomy ufundowane przez Urząd Miejski w Koszalinie.

Dzieci i młodzież chętnie uczestniczą w konkursach i akcjach organizowanych przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Koszalinie. Motywuje ich do tego chęć zmuszenia swoich rodziców i rodzeństwa do rzucenia palenia tytoniu.

Monitoring programu odbywał się również poprzez comiesięczne przedkładanie sprawozdania dotyczącego oceny w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu w zakładach objętych nadzorem bieżącym Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie tj. placówki nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, zakłady pracy, zakłady gastronomiczne.

1.3. „Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”:

Celem głównym było promowanie testowania w kierunku HIV. Zachęcanie do wykonywania testów w punktach konsultacyjno-diagnostycznych.

Cele szczegółowe to uświadomienie, że negatywny wynik testu dzisiaj, nie chroni przed zakażeniem HIV w przyszłości, wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, zmniejszenie poziomu ryzykownych zachowań i uświadomienie faktu, że osoby zakażone wirusem HIV mogą żyć wśród nas. Program adresowany był do mieszkańców miasta Koszalina.

W ramach prowadzonych działań Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie całorocznie promowała anonimowe i bezpłatne wykonywanie testu w kierunku HIV w Punktach Konsultacyjno – Diagnostycznych.

Udział pracownika Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w komisji konkursowej „XX edycji Ogólnopolskiej Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia Polskiego Czerwonego Krzyża”. Organizator: PCK Koszalin- etap rejonowy, konkurs skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych- 21 uczestników.

W dniu 18.06.2011r. w ramach imprezy prozdrowotnej przebiegającej pod hasłem „Piknik Zdrowia i Bezpieczeństwa” Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia zorganizowała stoisko edukacyjne, na którym odbywała się dystrybucja materiałów oraz poradnictwo w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Organizator imprezy: Zarząd Obiektów Sportowych w Koszalinie, Komenda Miejska Policji w Koszalinie, Grupa Made in Koszalin i Centrum Kultury 105 w Koszalinie. Patronat honorowy nad imprezą sprawował prezydent Miasta Koszalina Piotr Jedliński i wicemarszałek Andrzej Jakubowski- około 1500 osób odwiedziło stoisko OZ i PZ.

W dniu 26.06.2011r. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia prowadziła dystrybucję materiałów oraz poradnictwo w zakresie profilaktyki HIV/AIDS na stoisku edukacyjnym zorganizowanym w Galerii Handlowej „Forum” w Koszalinie- stoisko odwiedziło około 2000 osób.

W dniu 23.11.2011r. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia zorganizowała konferencję prasową w ramach obchodów „Światowego Dnia AIDS” i ogólnopolskiej multimedialnej kampanii społecznej przebiegającej pod hasłem: „Zrób test na HIV” - obecnych 6 przedstawicieli mediów lokalnych, którym przekazano spot dotyczący kampanii „Zrób test na HIV”. Emisja spotu „Zrób test na HIV” na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie oraz w Telewizji Kablowej MAX Koszalin.

Organizacja szkoleń dla podopiecznych Miejskiego Ośrodka Adaptacji Społecznej w Koszalinie i uczniów Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie.

1.4. „Program profilaktyki HCV- STOP HCV”:

W roku 2011 na terenie miasta Koszalina prowadzona była pilotażowa edycja programu profilaktyki zakażeń HCV - „STOP HCV”. Celem programu był wzrost wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HCV oraz sposobów zapobiegania im. Program skierowany był do uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych. Na terenie miasta Koszalina program realizowany przez Zespół Szkół nr 1.

2. Interwencje nieprogramowe realizowane przez Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia:

2.1. „Profilaktyka grypy”:

Celem działań było zmniejszenie zakażeń grypą, poznanie przez społeczeństwo objawów oraz sposobów jej zapobiegania.

Działania adresowane były do mieszkańców miasta Koszalina.

W ramach prowadzonych działań pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadzał rozmowy instruktażowe z dyrekcją i kadrami pedagogicznymi placówek z zakresu profilaktyki grypy. W Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym w Koszalinie zorganizowano 2 szkolenia dla uczniów z zakresu profilaktyki grypy. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Koszalinie na bieżąco zamieszczane były informacje dotyczące grypy, w wizytowanych placówkach szkolno - wychowawczych prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Podczas prowadzonych spotkań w obiektach wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadzał narady z kierownikami i kadrami pedagogicznymi placówek z zakresu profilaktyki grypy. Informowano dyrekcję i kadry pedagogiczne placówek o możliwości obejrzenia spotu dotyczącego profilaktyki grypy na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Koszalinie.

2.2. „Profilaktyka meningokokowa”:

Celem akcji było zapobieganie zakażeniom wywoływanym przez meningokoki.

Działania adresowane do dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów i nauczycieli z terenu miasta Koszalina.

W ramach prowadzonych działań zamieszczono informację na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Koszalinie na temat zapobiegania meningokokom. Całorocznie prowadzona była dystrybucja materiałów edukacyjnych na temat profilaktyki meningokokowej.

Profilaktyka meningokokowa przynosi korzyści. Można zaobserwować szczególnie u dzieci przedszkolnych, które poznały ogólne zasady, jak zapobiegać zakażeniu się meningokokami.

2.3. „Profilaktyka zażywania tzw. dopalaczy i innych środków psychoaktywnych”:

Celem akcji było zapobieganie uzależnieniom, zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości zażywania tzw. dopalaczy i innych środków psychoaktywnych.

Działania adresowane do uczniów i kadry pedagogicznej szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu miasta Koszalina.

W ramach prowadzonych działań Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie wypożyczyła z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Szczecinie mobilny punkt edukacyjny „Stop Dopalaczom” i zorganizowała 2 stoiska edukacyjne jedno w ramach imprezy prozdrowotnej przebiegającej pod hasłem „Piknik Zdrowia i Bezpieczeństwa” oraz stoisko w Centrum Handlowym „Forum” w Koszalinie. Na stoiskach prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz poradnictwo w zakresie profilaktyki dopalaczy. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie na bieżąco zamieszczano informację na temat kampanii edukacyjnych prowadzonych w zakresie przeciwdziałania skutkom zażywania tzw. dopalaczy.

2.4. „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”:

Celem akcji było zwrócenie uwagi na częstość stosowania antybiotyków oraz ukazanie sposobu leczenia bez antybiotyków.

Działania adresowane były do mieszkańców miasta Koszalina.

W ramach akcji na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Koszalinie na bieżąco zamieszczano informację na temat „Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach”. Prowadzono dystrybucję plakatów i ulotek do zakładów opieki zdrowotnej oraz lokalnych aptek w Koszalinie.

Podejmowane działania w ramach „Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach” są bardzo potrzebne, ponieważ zwracają uwagę społeczeństwa lokalnego na zbyt częste zażywanie antybiotyków nawet przy lekkim przeziębieniu.

2.5. „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży”:

Celem prowadzonych badań było określenie zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży oraz ich wpływu na zdrowie potomstwa.

Ankietyzację przeprowadzono na oddziale położniczo- ginekologicznym Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie. Udział w badaniu wzięły trzy pacjentki przebywające na oddziale.

2.6. „Zachowania zdrowotne młodzieży”:

Celem prowadzonych badań było oszacowanie zagrożeń wynikających z ryzykownych zachowań młodzieży, w tym zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych.

Ankietyzacja przeprowadzana była wśród uczniów koszalińskich szkół ponadgimnazjalnych tj. Zespół Szkół nr 1 w Koszalinie i Zespół Szkół nr 9 w Koszalinie.

2.7. „Światowy Dzień Zdrowia”

Akcja przebiegająca pod hasłem „Odporność na antybiotyki”.

Działania adresowane były do mieszkańców miasta Koszalina.

W ramach realizacji działań Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia zamieściła na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie informacje dotyczące „Światowego Dnia Zdrowia, wystosowała pisma informacyjne i przekazała materiały edukacyjne na temat „Światowego Dnia Zdrowia” do dyrekcji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, do kierowników ZOZ-ów i NZOZ-ów UG, UM i G i lokalnych mediów.

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia we współpracy z Zespołem Szkół nr 9 w Koszalinie zorganizowała rajd pieszy połączony z zawodami sportowymi i testem wiedzy pt. „Zdrowiej bez antybiotyków”. Uczestnicy konkursu otrzymali w nagrodę zestawy komputerowe ufundowane przez Urząd Miejski w Koszalinie.

2.8. „Bezpieczne Ferie 2011”:

Celem akcji było uświadamianie i szerzenie wiedzy z zakresu profilaktyk: palenia tytoniu, meningokokowej, stomatologicznej, profilaktyki HIV/AIDS, grypy sezonowej.

Liczba obiektów wypoczynku zimowego objętych edukacją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia- 10, tj. Pałac Młodzieży w Koszalinie, Świetlice Środowiskowe TPD „Północ”, „Horyzont”, „Grono” w Koszalinie, Klub Osiedlowy KSM „Nasz Dom”, „Przylesie”, „Na Skarpie”, „Na Pięterku”, „W Klocku” w Koszalinie i Świetlica Profilaktyczno- Wychowawcza „Caritas” w Koszalinie.

W ramach realizacji działań edukacyjnych pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadzał narady dla kierowników i kadry pedagogicznej z zakresu profilaktyki: grypy, palenia tytoniu, meningokokowej, higieny jamy ustnej, profilaktyki HIV/AIDS, zapobiegania zatruciom pokarmowym, zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Informowano kierowników i kadrę pedagogiczną obiektów o możliwości skorzystania ze spotów dot. profilaktyki grypy ze strony internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie.

2.9. „Bezpieczne Wakacje 2011”:

W ramach akcji propagowano wśród dzieci i młodzieży zasady zdrowego odżywiania z uwzględnieniem spożywania sezonowych warzyw i owoców z nastawieniem na ograniczanie konserwowanej żywności. Zachęcano do aktywności fizycznej, kształtowania prawidłowych nawyków higienicznych, zapobiegania nałogom, propagowano profilaktykę HIV/AIDS i utrwalano zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Akcja skierowana była do dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 23 roku życia.

Liczba obiektów wypoczynku letniego dzieci i młodzieży objętych edukacją OZ i PZ- 7, tj. Klub Osiedlowy KSM „Przylesie”, Klub Osiedlowy KSM „W Klocku”, Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Caritas”, Świetlica TPD „Północ”, Centrum Rozrywki „Na Pięterku”, Świetlica TPD „Grono”, Świetlica TPD „Horyzont”.

W ramach prowadzonych działań pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadzał rozmowy instruktażowe z kierownikami i kadrą pedagogiczną obiektów wypoczynku letniego z zakresu profilaktyk: palenia tytoniu, meningokokowej, higieny jamy ustnej, profilaktyki HIV/AIDS, zapobiegania zatruciom pokarmowym, zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Na miejscu pozostawiano materiały oświatowo- zdrowotne na temat w/w profilaktyk.

3. Podjęta współpraca w realizowanych przedsięwzięciach z samorządem lokalnym:

Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Koszalinie w roku 2011 nawiązała współpracę z:

- Urzędem Miejskim w Koszalinie- partner i sponsor przy organizacji działań prozdrowotnych (konkursy, imprezy prozdrowotne), przekazywanie pism informacyjnych i materiałów oświatowo- zdrowotnych,

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Koszalinie, działania oświatowo – zdrowotne prowadzi w większości przedszkolach, szkołach i placówkach szkolno – wychowawczych realizując interwencje programowe jak i nieprogramowe. Dyrekcja, kadra pedagogiczna, pielęgniarki aktywnie włączają się w realizację programów i chętnie zgłaszają się do wzięcia udziału w nowych programach proponowanych przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Koszalinie.

Niestety z roku na rok środki finansowe przekazywane przez Urząd Miejski w Koszalinie na działalność oświatowo- zdrowotną prowadzoną przez Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Koszalinie są coraz niszere, i nie umożliwiają zrealizowania wszystkich zaplanowanych działań.

VIII. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koszalinie wykonywał na rzecz miasta Koszalina badania próbek wody, żywności, kosmetyków, materiału klinicznego, osadów ściekowych, w zakresie oznaczeń chemicznych, fizycznych oraz mikrobiologicznych. Przeprowadzał także badania i pomiary komunalne w środowisku pracy. Badania wykonywane

przez cały rok 2011 obejmowały zarówno działalność nadzorową (wynikającą z ustawowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej) jak i usługową na rzecz wielu klientów zewnętrznych.

1. Badania próbek żywności:

W roku 2011 w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu żywności oraz bieżącego nadzoru sanitarnego Oddział Laboratoryjny zbadał 255 próbek środków spożywczych oraz 21 próbek sanitarnych (tzw. zmiotek). Ogółem wykonano 583 badania (chemiczne, fizyczne, mikrobiologiczne, biologiczne, organoleptyczne oraz oceny znakowania). Oznaczano m.in. zawartość metali ciężkich (ołowiu, kadmu, rtęci, arsenu), konserwantów (kwasów: sorbowego i benzoowego, azotynu sodu i dwutlenku siarki), substancji słodzących (sacharyny, aspartamu, acesulfamu K). Pod względem fizyko - chemicznym badano mięso, podroby i produkty drobiarskie, przetwory zbożowo – mączne, mleko i przetwory mleczne, przetwory owocowo- warzywne, wyroby cukiernicze, grzyby, koncentraty spożywcze, suplementy diety środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Mikrobiologiczne badania ukierunkowane były głównie na wykrywanie obecności drobnoustrojów chorobotwórczych (*Salmonella*, *Listeria monocytogenes*) oraz tzw. wskaźnikowych (*E.coli*, *Enterobacteriaceae*) świadczących o niezachowaniu reżimu sanitarnego podczas produkcji i obrotu. Pod kątem zanieczyszczenia mikrobiologicznego badane były głównie takie produkty jak mleko i przetwory mleczne, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, wyroby garmażeryjne i kulinarne, mięso, podroby, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. W związku z wystąpieniem w Niemczech dużej liczby zakażeń *E. coli* EHEC w okresie od czerwca do sierpnia laboratorium prowadziło badania w kierunku *E. coli* w świeżych warzywach i owocach. Również na zlecenie producenta zbadano 2 próbki, wykonując w nich 2 oznaczenia.

2. Badania próbek wody:

W ramach monitoringu wody przebadano 215 próbek wody:

- woda do spożycia- 83 (620 oznaczeń fizyko-chemicznych, 166 mikrobiologicznych),
- woda z basenów- 99 (191 oznaczeń fizyko – chemicznych, 495 mikrobiologicznych),
- woda w kierunku *Lagionella spp.* – 33.

Równolegle prowadzona jest także działalność usługowa na rzecz klientów zewnętrznych, głównie w zakresie badania wody do spożycia.

Zbadano 223 próbki wody:

- woda do spożycia – 195 (420 oznaczeń fizyko – chemicznych i ok. 780 mikrobiologicznych),
- woda z basenów – 8 (150 fizyko-chemicznych 40 mikrobiologicznych),

- woda w kierunku *Legionella spp.* – 20.

3. Środowisko pracy

Laboratoria fizyko- chemiczne wykonują wiele pomiarów i badań środowiska pracy w ramach nadzoru na zlecenia pracodawców. W roku 2011 wykonano ok. 220 oznaczeń czynników chemicznych oraz 59 oznaczeń fizycznych (zapylenie). Do najczęściej oznaczanych szkodliwości, występujących w środowisku pracy należą: pyły, tlenki metali i niemetalu, oleje mineralne, substancje organiczne itp. Laboratoria przeprowadzają badania i pomiary w różnego typu zakładach tj. spawalniach, lakierniach, stolarniach, galwanizerniach, odlewniach, szpitalach, szkołach, na basenach, pralniach chemicznych, zakładach przemysłu spożywczego, aresztach i zakładach karnych oraz w wielu innych miejscach, w których pracownicy są narażeni na substancje szkodliwe występujące w środowisku pracy. Na wnioski mieszkańców Koszalina pracownicy przeprowadzali często pomiary tlenków niemetalu w ich lokalach mieszkalnych. Laboratorium Badań Fizycznych wykonywało pomiary hałasu (250 oznaczenia), wibracji (70), oświetlenia (220–oznaczeń) a także przeprowadzało ocenę środowisk termicznych (wykonywano 47 badań mikroklimatu).

4. Diagnostyka mikrobiologiczna:

Laboratorium prowadzi badania diagnostyczne z zakresu mikrobiologii ludzkiej. W ramach nadzoru wykonano 1613 badań (osoby chore, ozdrowieńcy, osoby z kontaktu z chorym). W związku z zatruciem w Przedszkolu nr 15 wykonano 1493 badania. W roku 2011 Laboratorium wdrożyło metodykę oznaczania rota/adenowirusów. W trakcie opracowania zbiorowych zatruc pokarmowych wykonano 10 takich badań. Zbadano 200 uczniów wykonując 600 badań (nosicielstwo pałeczek *Salmonella*, *Shigella*). Równolegle prowadzona jest także działalność usługowa na rzecz klientów zewnętrznych. Przeprowadzono mikrobiologiczną kontrolę skuteczności procesów sterylizacji w gabinetach lekarskich i kosmetycznych, wykonując 241 takich badań.

W roku 2011 przebadano 1774 osoby w kierunku nosicielstwa pałeczek *Salmonella*, *Shigella* wykonując 5322 badania.

Przeprowadzono 40 badań wymazów czystościowych z powierzchni i sprzętu w oddziałach szpitalnych w ramach prac zleconych.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej pracuje w Systemie Zarządzania, od roku 2005 posiada certyfikat akredytacyjny Polskiego Centrum Akredytacyjnego na zgodność z normą 17025.

WNIOSKI:

1. Zwiększenie nadzoru nad zakładami żywienia zbiorowego zamkniętego, zwłaszcza nad stołówkami w przedszkolach, żłobkach i szkołach.
2. Zwiększenie nadzoru nad obrotem żywności na targowiskach (jajka, mięso).
3. Zwiększenie nadzór nad zakładami o złym stanie sanitarnym, w stosunku do których wpływały interwencje konsumenckie.
4. Kontynuowanie współpracy z Inspekcją Weterynaryjną i Inspekcją Farmaceutyczną w ramach zadań bieżących i systemu RASFF.
5. Egzekwowanie nowej ustawy o zakazie palenia tytoniu w zakładach pracy, gastronomicznych i żywienia zbiorowego.
6. Utrzymywanie ścisłej współpracy z Zarządcą wodociągu Miejskimi Wodociągami i Kanalizacją w Koszalinie w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Z-ca Państwowego Powiatowego
Inspektora Sanitarnego w Koszalinie
Lek. med. Elżbieta Galińska- Gruchała